

**UCHWAŁA NR 770/XXIV/2020
RADY MIASTA LUBLIN**

z dnia 17 grudnia 2020 r.

w sprawie przyjęcia Programu - „Zdrowie dla Lublina na lata 2021-2025”

Na podstawie art. 7 ust. 1 pkt 5 i art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713 i 1378), art. 4 ust. 1 pkt 2 i art. 92 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2020 r. poz. 920), art. 6, art. 7 ust. 1, art. 8 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 1398, z późn. zm.) oraz art. 2 pkt 3 i 4, art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2365 oraz Dz. U. z 2020 r. poz. 322 i 1492) - Rada Miasta Lublin uchwala, co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się Program - „Zdrowie dla Lublina na lata 2021-2025” w brzmieniu stanowiącym załącznik do uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Lublin.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miasta Lublin

Jarosław Pakuła

Załącznik
do uchwały nr 770/XXIV/2020
Rady Miasta Lublin
z dnia 17 grudnia 2020 r.

LUBLIN

**PROGRAM
ZDROWIE DLA LUBLINA
NA LATA 2021-2025**

Urząd Miasta Lublin
Wydział Zdrowia i Profilaktyki
Lublin 2020

Spis treści

Wstęp.....	3
A. Ogólny opis programu.....	3
1. Stan zdrowia mieszkańców Lublina.....	4
1.1 Sytuacja demograficzna.....	4
1.2 Sytuacja zdrowotna.....	8
1.2.1. Przyczyny zgonów.....	8
1.2.2. Chorobowość i zachorowalność u dzieci.....	9
1.2.2.1. Chorobowość i zachorowalność na choroby u osób dorosłych.....	14
2. Programy realizowane przez Miasto Lublin.....	20
3. Działania Miasta Lublin w obszarze tworzenia klimatu dla zdrowia.....	28
4. Wybrane aspekty dotyczące dostępności do świadczeń zdrowotnych w Lublinie.....	31
4.1 Zasoby infrastrukturalne i kadrowe ochrony zdrowia.....	31
5. Analiza SWOT miasta Lublin w obszarze zdrowia.....	37
6. Cele, nowe horyzonty działań i kierunki realizacji Programu.....	39
7. Monitoring.....	43
B. Podsumowanie.....	45

Wstęp

Miejski program zdrowia „Zdrowie dla Lublina na lata 2021-2025” jest kontynuacją: programu „Zdrowie dla Lublina na lata 2016-2020”, przyjętego Uchwałą Nr 324/XI/2015 Rady Miasta Lublin z dnia 19 listopada 2015 r. w sprawie przyjęcia Programu - „Zdrowie dla Lublina na lata 2016-2020”. Opracowany dokument ma charakter strategiczny w zakresie lokalnej polityki zdrowotnej, wskazuje kierunki planowanych przez samorząd Miasta Lublin działań w obszarze zdrowia publicznego zmierzających do poprawy stanu zdrowia mieszkańców.

Program obejmuje przedstawienie aktualnego stanu w zakresie ochrony zdrowia oraz propozycje planowanych celów polityki zdrowotnej Gminy Lublin do realizacji w kolejnych latach wraz z działaniami operacyjnymi związanymi z realizacją zadań. Niniejsza strategia określa obszary profilaktyki zdrowotnej na lata 2021–2025. Przy opracowywaniu strategii wykorzystano dokumenty i dane pochodzące w szczególności z:

- Urzędu Miasta Lublin,
- Powiatowego Państwowego Inspektora Sanitarnego w Lublinie,
- Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego w Lublinie,
- Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego,
- Głównego Urzędu Statystycznego w Lublinie,
- Lubelskiego Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia w Lublinie,
- innych instytucji prowadzących działalność w obszarze ochrony zdrowia, gromadzących dane statystyczne z zakresu zdrowia publicznego.

Prezentowane poniżej informacje opierają się na możliwie dostępnych w momencie tworzenia strategii danych i stanowią syntetyczną ich analizę, niezbędną do podejmowania decyzji w ramach polityki zdrowotnej.

Opracowując program uwzględniono następujące regulacje prawne:

- ustawa o działalności leczniczej,
- ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- Narodowy Program Zdrowia,
- rozporządzenie Ministra Zdrowia w sprawie priorytetów zdrowotnych.

A. Ogólny opis programu

Podstawą do podejmowania działań w obszarze ochrony zdrowia jest analiza wskaźników charakteryzujących sytuację zdrowotną mieszkańców miasta Lublina. Opracowując niniejszy dokument analizie poddano przede wszystkim dane dotyczące sytuacji demograficznej i epidemiologicznej w Mieście Lublin. Wykorzystano również dane pochodzące z ewaluacji i sprawozdań dotychczas realizowanych w Lublinie programów polityki zdrowotnej oraz Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego, Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii, Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Przy opracowywaniu dokumentu wzięto również pod uwagę potrzebę wykorzystania technologii informacyjno – komunikacyjnych w ochronie zdrowia. Niska świadomość i wiedza społeczeństwa na temat dostępnych form opieki i wsparcia zdrowotnego często wpływa na proces uzyskiwania pomocy. Ułatwieniem dla pacjentów/mieszkańców Miasta byłoby udostępnienie online w jednym miejscu wszelkich niezbędnych informacji na temat dostępnych usług i świadczeń dedykowanych mieszkańcom Lublina

1. Stan zdrowia mieszkańców Lublina

1.1 Sytuacja demograficzna

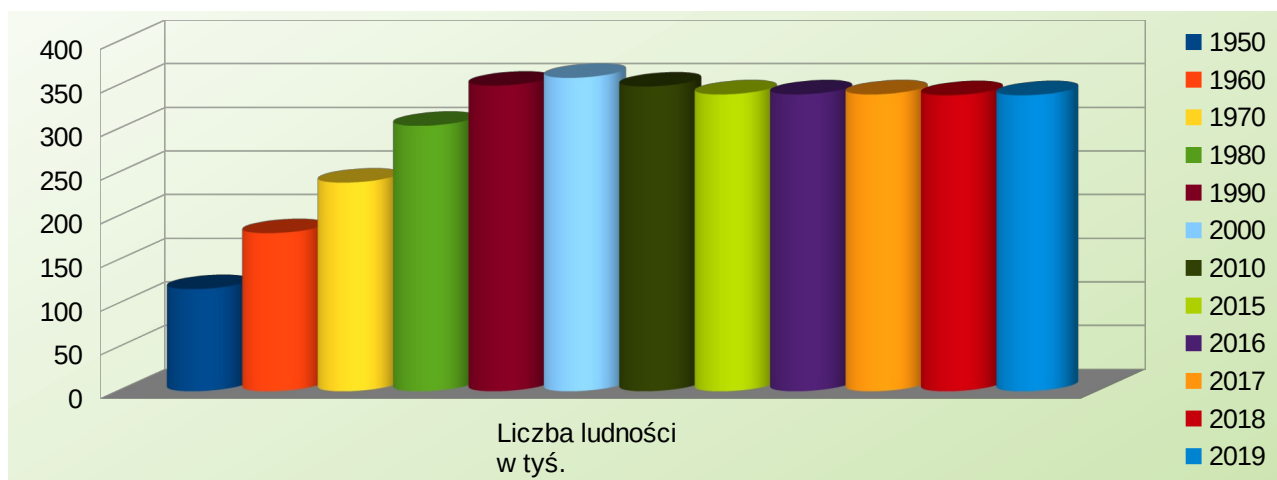
Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w Lublinie na dzień 31.12.2019 r. zamieszkiwały 339 784 osoby¹. Mężczyźni stanowili 46,12 % ogółu ludności (156 709 osób), kobiety zaś 53,88% (183 075 osób). Gęstość zaludnienia na jeden km² - 2304 osoby. Na każdych 100 mężczyzn przypadało 116 kobiet. W porównaniu z latami wcześniejszymi od 2015 r. zauważalna jest tendencja zmniejszania się liczby ludności Lublina (Tab. 1).

Tabela 1 Ludność miasta Lublin na przestrzeni lat 1950 – 2019 w tys. mieszkańców

Lata	1950	1960	1970	1980	1990	2000	2010	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba ludności w tys.	117	181	239	304	350	359	349	340	340	340	339	339

Źródło: Opracowanie własne na podstawie banku danych lokalnych GUS

Wykres 1: Ludność miasta Lublin na przestrzeni lat 1950 – 2019 w tys. mieszkańców

Zjawisko to ma bezpośredni związek z występującym w całym kraju **niskim przyrostem naturalnym**, który w Lublinie w 2018 r. kształtował się na poziomie 0,2 % a w 2019 r na poziomie

¹www.stat.gov.pl/lublin/index_PLK_HTML.htm

0,1 ‰ oraz zjawiskiem ujemnej migracji ludności, która wyniosła - 0,5 ‰. Najwyższy poziom wskaźnika przyrostu naturalnego zanotowano w mieście Lublin w roku 2009, kiedy wyniósł on 1,43 ‰; najniższy natomiast w roku 2002, gdy wskaźnik był ujemny i wyniósł - 0,18 ‰. (Tab.2). Od 2003 roku w Lublinie obserwujemy dodatni współczynnik przyrostu naturalnego. Świadczy to o wzroście liczby urodzeń w stosunku do liczby zgonów mieszkańców. Mimo dodatniego współczynnika przyrostu naturalnego w dalszym ciągu maleje liczba ludności miasta. Wskazuje to na potrzebę tworzenia warunków zmierzających do poprawy sytuacji demograficznej na terenie Gminy Lublin.

Tabela 2: Urodzenia, zgony oraz współczynnik przyrostu naturalnego

Rok	Urodzenia	Zgony	Współczynnik przyrostu naturalnego
2002	2 946	3 001	- 0,18 ‰
2003	3 078	2 906	0,46 ‰
2004	3 061	3 025	0,07 ‰
2005	3 217	3 196	0,03 ‰
2006	3 320	3 115	0,56 ‰
2007	3 351	3 225	0,34 ‰
2008	3 451	3 255	0,54 ‰
2009	3 759	3 258	1,43 ‰
2010	3 537	3 258	0,92 ‰
2011	3 471	3 263	0,6 ‰
2012	3 413	3 170	0,7 ‰
2013	3 171	3 136	0,1 ‰
2014	3 310	3 158	0,4 ‰
2015	3 459	3 258	0,6 ‰
2016	3 417	3 272	0,4 ‰
2017	3 582	3 538	0,1 ‰
2018	3 617	3 559	0,2 ‰
2019	3 615	3 579	0,1 ‰

Źródło: Opracowanie własne na podstawie banku danych lokalnych GUS

Tabela 3: Dzietność kobiet w Lublinie w latach 2015 – 2019

Rok	2015	2016	2017	2018	2019
Wskaźnik	1,241	1,258	1,348	1,417	1,450
Zmiana w stosunku do roku ubiegłego	b.d	+ 0,017	+ 0,090	+ 0,069	+ 0,033

Źródło: Opracowanie własne na podstawie banku danych lokalnych GUS

Zmiana struktury populacji mieszkańców Lublina wynika min. z migracji spowodowanej głównie czynnikami ekonomicznymi – z Lublina wyjeżdżają głównie ludzie młodzi.

Tabela 4: Migracja w mieście Lublin w latach 2015 – 2019

Rok	2015	2016	2017	2018	2019
Saldo migracji	bd	- 223	- 279	- 155	193

Źródło: Opracowanie własne na podstawie banku danych lokalnych GUS

Najliczniejszą grupę mieszkańców stanowią osoby w wieku produkcyjnym 58,5% mieszkańców, najmniejszą liczebnie grupą jest grupa osób w wieku przedprodukcyjnym, którzy stanowią zaledwie 17,1 % ogółu populacji. W ostatnich latach następuje stały i ciągły wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Obecnie w Lublinie odsetek osób w wieku poprodukcyjnym wynosi 24,2 % i ma tendencję wzrostową. W roku 2019 mieszkało w Lublinie 199 019 osób w wieku produkcyjnym. Liczba ta zmniejszyła się o 2015 osób w stosunku do roku 2018.

Przy utrzymującym się niżu demograficznym **społeczeństwo Lublina będzie społeczeństwem starzejącym się**, co pociągnie za sobą oczywiste konsekwencje w postaci wzrostu kosztów leczenia i opieki nad ludźmi starszymi. Stąd tak ważna rola profilaktyki i promocji zdrowia jako sposobu na opóźnienie wystąpienia chorób, których jednym z czynników ryzyka jest zaawansowany wiek. Szczególna troska samorządu miasta Lublin o tę grupę społeczną znalazła swój wyraz w odrębnej strategii dotyczącej osób w wieku senioralnym. Szczegółowe działania w obszarze zdrowia dedykowane seniorom zawarte są w Programie Wsparcia i Aktywizacji Społecznej Seniorów na terenie Miasta Lublin w latach 2021-2025.

Tabela 5: Liczba ludności z podziałem na grupy wiekowe

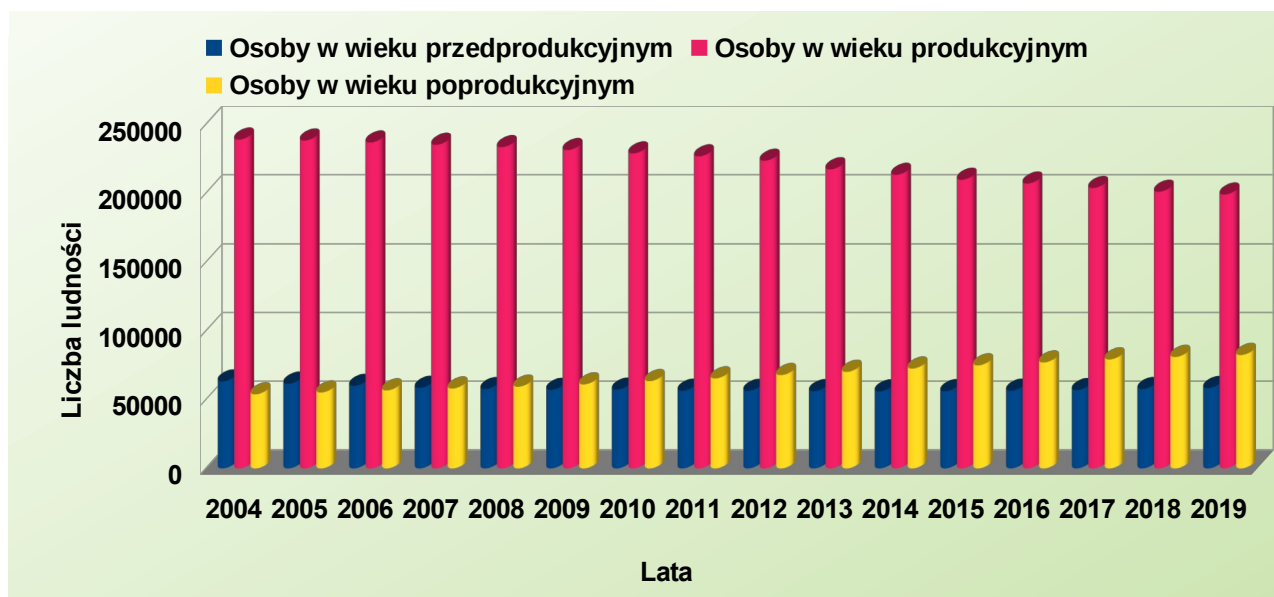
Rok	Osoby w wieku przedprodukcyjnym	Osoby w wieku produkcyjnym	Osoby w wieku poprodukcyjnym
2004	63 194	238 952	53 852
2005	61 522	238 306	55 139
2006	59 979	236 827	56 677
2007	58 618	235 163	58 025
2008	57 652	233 446	59 364
2009	57 089	231 314	61 037
2010	57 225	228 891	63 364
2011	56 452	226 743	65 372
2012	56 314	223 582	67 782
2013	56 058	217 372	70 168
2014	55 895	213 308	72 519
2015	56 090	209 771	74 866

Rok	Osoby w wieku przedprodukcyjnym	Osoby w wieku produkcyjnym	Osoby w wieku poprodukcyjnym
2016	56 439	207 019	77 008
2017	56 905	203 763	79 182
2018	57 643	201 034	81 005
2019	58 369	199 019	82 396

Źródło: Opracowanie własne na podstawie banku danych lokalnych GUS

Wykres 2: Ludność Lublina z podziałem na grupy wiekowe

Źródło: Opracowanie własne na podstawie banku danych lokalnych GUS

Prognoza wskazuje, że najprawdopodobniej liczba mieszkańców Lublina będzie systematycznie spadać, co jest skutkiem ujemnych wskaźników demograficznych.

Tabela 6: Prognoza ludności dla Miasta Lublin na lata 2020 – 2030

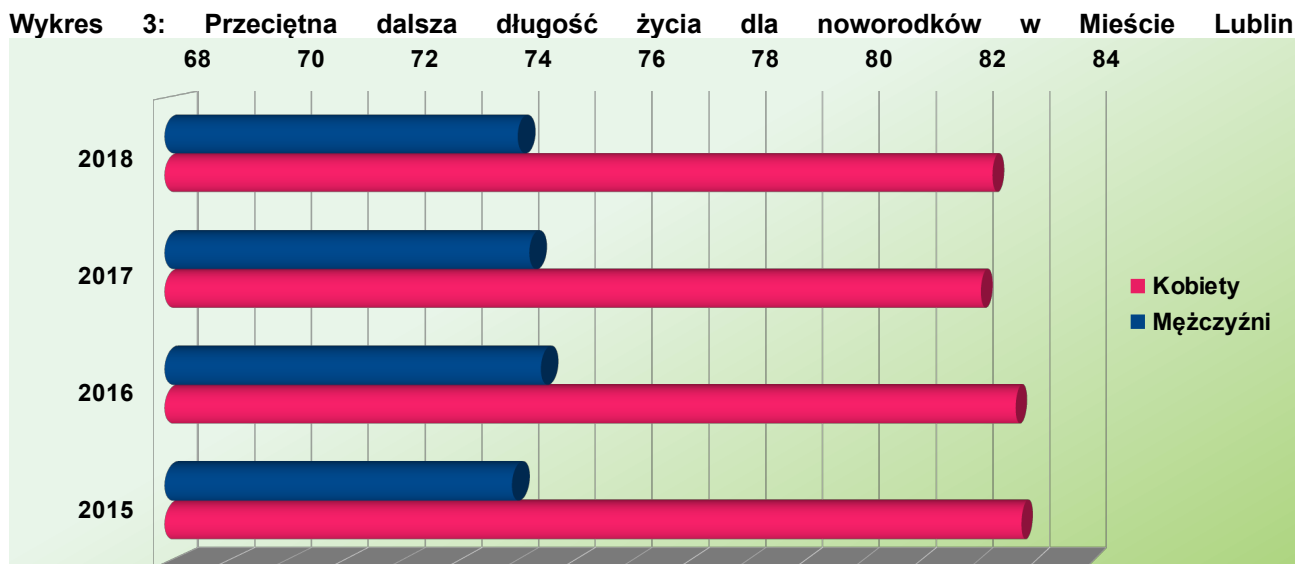
Rok	Prognoza liczby ludności
2020	337 028
2022	334 841
2024	332 281
2026	329 357
2028	326 114
2030	322 618

Źródło: Opracowanie własne na podstawie banku danych lokalnych GUS

Długość życia mieszkańców Miasta od roku 2015 utrzymuje się na porównywalnym poziomie. Przeciętna dalsza długość życia dla noworodków określa jednocześnie średnią długość życia w Mieście Lublin.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie banku danych lokalnych GUS

W dalszym ciągu utrzymuje się na tym samym poziomie zjawisko, że kobiety żyją średnio o 8 lat dłużej niż mężczyźni.

Prognozowana długość życia dla kobiet urodzonych w 2018 roku wynosi 82,3 lat zaś dla mężczyzn 74,1 lat.

Z opracowań naukowych wynika, iż mężczyźni są zdecydowanie bardziej narażeni na wypadki, częściej również niż kobiety sięgają po używki takie jak nikotyna, alkohol itp. W porównaniu ze średnią życia w Polsce w roku 2018, która dla mężczyzn wynosiła 73,85 lat, dla kobiet 81,68 lat; w Lublinie są lepsze wskaźniki. Żyjemy dłużej.

1.2 Sytuacja zdrowotna

1.2.1. Przyczyny zgonów

Od lat zdecydowanie **najważniejszą przyczyną zgonów**, zarówno wśród kobiet jak i mężczyzn, pozostają **choroby układu krążenia oraz choroby nowotworowe**.

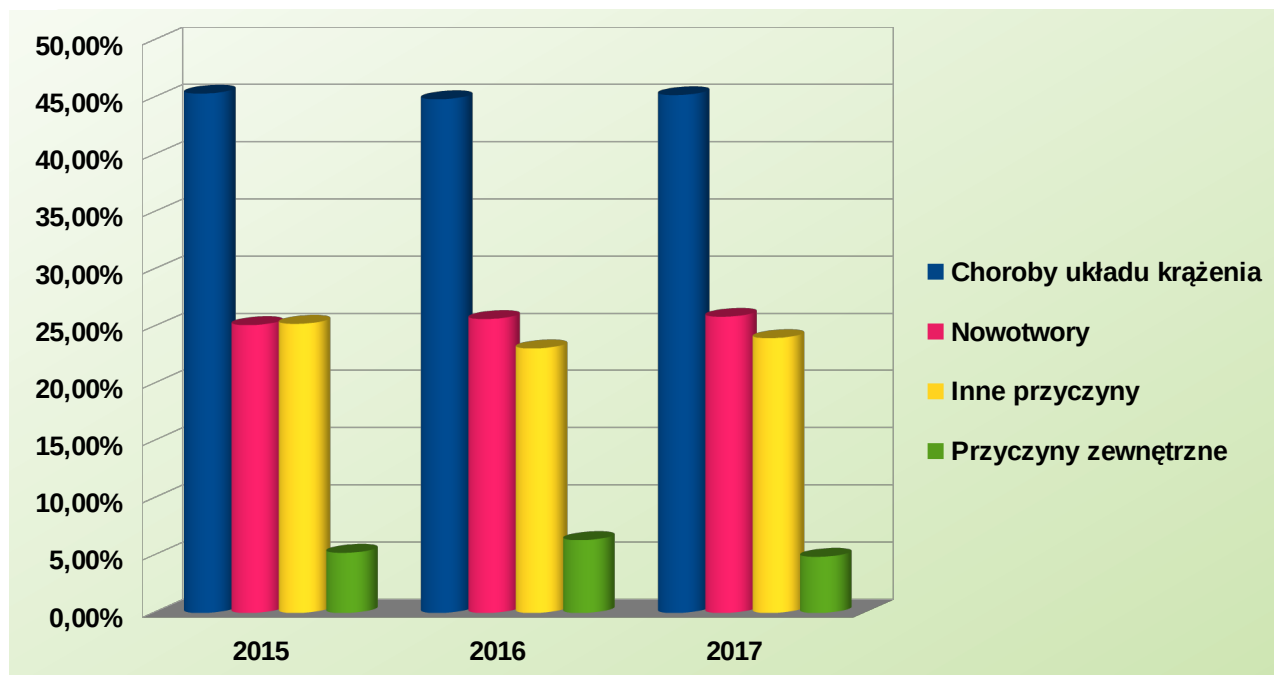
Tabela 7: Zgony w mieście Lublin w latach 2015 – 2017 z podziałem na przyczyny

	2015	2016	2017
Choroby układu krążenia	45,36%	44,87%	45,23%
Nowotwory	25,14%	25,67%	25,87%
Inne przyczyny	25,25 %	23,10%	24,00%
Przyczyny zewnętrzne	5,25%	6,36%	4,90%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie banku danych lokalnych GUS

Wykres 4: Zgony w mieście Lublin w latach 2015 – 2017 z podziałem na przyczyny

Dane dotyczące przyczyn zgonów w Lublinie są takie same jak dla całej populacji Polski. Liczba zgonów na choroby nowotworowe systematycznie rośnie. Choroby układu krążenia są dominującą przyczyną zgonów wśród mieszkańców Lublina. W latach 2015 – 2017 stanowiły ponad 45% zgonów wśród mieszkańców. Liczba zgonów na choroby nowotworowe systematycznie rośnie. Nowotwory w latach 2015 – 2017 stanowiły drugą przyczynę zgonów wśród mieszkańców. W roku 2017 ogólna liczba zgonów nowotworowych wynosiła 5 171, nowotwory były przyczyną zgonów kobiet w 2 229 przypadkach a mężczyzn w 2 942. Powyższe dane wskazują na konieczność działań w obszarze profilaktyki nowotworów i chorób układu krążenia.

1.2.2. Chorobowość i zachorowalność u dzieci

Wśród dzieci dominującą pozycją w zakresie zachorowalności zajmują zachorowania na nowotwory, niedokrwistość, choroby tarczycy, cukrzycę, otyłość, padaczkę, zaburzenia refrakcji i akomodacji oka, alergie i zniekształcenia kręgosłupa. W stosunku do roku 2015 wzrosła zachorowalność na nowotwory i cukrzycę u dzieci. Na podobnym poziomie występuje zachorowalność na niedokrwistość, alergie, zniekształcenia kręgosłupa i otyłość. Zmniejszenie w stosunku do lat ubiegłych obserwuje się w zakresie zachorowalności na zaburzenia refrakcji i akomodacji oka oraz chorób tarczycy.

Tabela 8: Stan zdrowia dzieci i młodzieży do 18 roku życia będących pod opieką lekarza podstawowej opieki zdrowotnej w Mieście Lublin w latach 2015-2018

Jednostka chorobowa	Chorobowość				Zachorowalność			
	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018
Nowotwory	376	447	590	674	125	147	185	174
Niedokrwistości	2189	2474	2491	2421	375	368	426	376
Choroby tarczycy	1137	1173	1252	1291	210	319	312	261
Cukrzyca	248	204	204	230	53	34	36	61
Niedożywienie	80	80	67	69	11	12	8	11
Otyłość	988	956	926	955	191	207	149	206
Zaburzenia odżywiania	132	138	130	158	27	31	21	31
Upośledzenie umysłowe	144	185	149	152	21	29	20	26
Padaczka	508	539	557	611	95	100	92	112
Dziecięce porażenie mózgowe	202	209	193	198	18	23	25	25
Zaburzenia refrakcji i akomodacji oka	2136	2352	2593	2397	572	494	418	385
Choroba nadciśnieniowa	430	590	568	568	78	70	53	62
Alergie - dychawica	5326	5367	5442	5083	621	786	655	670
Alergie skórne	1147	1339	1513	2153	263	325	295	374
Alergie pokarmowe	1733	1740	1864	489	347	322	232	212
Zniekształcenia kręgosłupa	2171	2089	2067	2153	363	405	348	393
Choroby układu moczowego	493	607	528	489	88	91	72	68
Wady rozwojowe układu nerwowego	116	94	109	115	17	11	24	20
Wady rozwojowe układu krążenia	739	753	777	870	119	150	108	102
Wady rozwojowe narządów płciowych	35	47	41	50	11	10	16	13
Wady rozwojowe aberracje chromosomowe	43	46	51	49	5	5	12	5
Wady rozwojowe inne	136	143	102	110	42	27	28	19
Zaburzenia rozwoju ogółem	986	1151	1175	1253	221	266	220	237
Zaburzenia rozwoju - fizycznego	236	168	160	205	51	28	36	37
Zaburzenia rozwoju - psychomotorycznego	171	165	155	112	48	41	24	23
Trwałe uszkodzenia narządu ruchu	153	134	80	68	11	11	10	6

Jednostka chorobowa	Chorobowość				Zachorowalność			
	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018
Pacjenci z innymi schorzeniami wymagającymi opieki czynnej nie wymienionymi wyżej	1204	4944	5242	6274	197	1874	2459	3588

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego

Problemem zdrowotnym wśród dzieci i młodzieży są zaburzenia i choroby psychiczne. Z analizy danych epidemiologicznych dotyczących zaburzeń psychicznych u dzieci i młodzieży do 18 r.ż. wynika, że na przestrzeni lat 2016-2018 największą chorobowość i zachorowalność stwierdzono w przypadku zaburzeń zachowania i emocji rozpoczynających się zwykle w dzieciństwie i wieku młodzieńczym. W roku 2016 zaburzenia te stwierdzono u 482 osób, w tym 246 osób leczonych było po raz pierwszy. W roku 2017 liczba chorujących dzieci i młodzieży wzrosła ponad trzykrotnie i wyniosła 1420 osób. W roku 2018 odnotowano natomiast zmniejszenie się liczby dzieci i młodzieży leczonych z powodu zaburzeń zachowania i emocji w stosunku do roku 2017. Grupa ta stanowiła 1206 osób.

Drugim zaburzeniem pod względem liczebności osób leczonych były zaburzenia nerwicowe związane ze stresem i somatoformiczne. Na przestrzeni lat 2016-2018 odnotowano podobną prawidłowość jak w przypadku zaburzeń zachowania i emocji rozpoczynających się w dzieciństwie. Najmniejsza chorobowość i zachorowalność w przypadku zaburzeń nerwicowych związanych ze stresem i somatoformicznych wystąpiła w roku 2016. Z powodu tego rodzaju zaburzeń leczyło się 227 osób. Natomiast w latach następnych znacznie wzrosła liczba dzieci i młodzieży, u których zdiagnozowano zaburzenia nerwicowe. W roku 2017 chorobowość w tym zakresie w stosunku do roku 2016 wzrosła ponad czterokrotnie i dotyczyła 930 osób, zaś w roku 2018 zwiększyła się prawie trzykrotnie i wynosiła 663 osoby. W roku 2018 liczba osób chorujących w porównaniu z rokiem 2017 zmniejszyła się o 267 osób.

Całościowe zaburzenia rozwojowe stanowiły kolejną grupę zaburzeń pod względem liczby osób chorujących w latach 2017-2018. W roku 2017 zarejestrowano 429 dzieci zmagających się z tym zaburzeniem, natomiast w roku 2018 liczba ta zmniejszyła się o 87 osób.

Również aktualna sytuacja epidemiologiczna (Covid 19) może mieć wpływ na skalę problemów wśród dzieci i młodzieży w obszarze zdrowia psychicznego.

Cele i zadania miasta Lublin w obszarze zdrowia psychicznego zawarte są w odrębnej strategii tj. w Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Miasta Lublina na lata 2018 – 2022.

Szczegółowe dane dotyczące zaburzeń i chorób psychicznych u dzieci i młodzieży w latach 2016-2018 zawiera poniższa tabela.

Tabela 9: Zaburzenia i choroby psychiczne u dzieci i młodzieży (0-18 lat) – bez uzależnień. Zachorowalność i chorobowość w mieście Lublin w latach 2016 - 2018. Liczby bezwzględne

Wyszczególnienie	2016		2017		2018	
	Ch	Z	Ch	Z	Ch	Z
Ogółem z zaburzeniami psychicznymi	989	493	3825	1408	3065	1335
zaburzenia organiczne	1	1	12	3	6	5
schizofrenia	2	0	40	31	48	31
Zaburzenia schizotypowe: schizoafektywne i urojeniowe	8	3	11	3	4	1
epizody afektywne	26	9	150	60	156	74
depresje nawracające i zaburzenia dwubiegunowe	5	1	99	40	53	20
inne zaburzenia nastroju (afektywne)	2	1	15	4	4	1
zaburzenia nerwicowe związane ze stresem i somatoformiczne	227	137	930	350	663	331
zespoły behavioralne związane z zaburzeniami odżywiania	9	5	48	19	45	25
inne zespoły behavioralne związane z zaburzeniami fizjologicznymi i czynnikami fizycznymi	2	1	3	1	4	3
zaburzenia osobowości i zachowania dorosłych	0	0	31	20	23	7
upośledzenie umysłowe	104	32	279	115	328	102
całościowe zaburzenia rozwojowe	64	18	429	99	342	143
pozostałe zaburzenia rozwoju psychicznego	57	39	256	146	182	91
zaburzenia zachowania i emocji rozpoczynające się zwykle w dzieciństwie i wieku młodzieńczym	482	246	1420	515	1206	501
nieokreślone zaburzenia psychiczne	0	0	102	2	1	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego

Istotnym problemem chorobowym wśród dzieci są choroby zakaźne. W województwie lubelskim wg danych NIZP – PZH w latach 2015 – 2019 zaobserwowano znaczny wzrost zachorowań na grypę. Niestety trend ten ma tendencję wzrostową, podobnie jest także w Lublinie. Także wśród najmłodszej populacji w ostatnich latach występuje tendencja wzrostowa dotycząca zachorowań na grypę (Tab. 10).² Dzieci odgrywają niezwykle ważną rolę w szerzeniu zakażeń wirusem grypy. Młody organizm nie ma jeszcze uruchomionych mechanizmów odpornościowych

2 www.pzh.gov.pl

przeciw wirusowi grypy. Z epidemiologicznego punktu widzenia właśnie ta grupa może mieć decydujący wpływ na transmisję choroby. Podstawową metodą profilaktyki w tym zakresie jest co sezonowe szczepienie ochronne przeciw grypie.

Tabela 10: Liczba zachorowań na grypę w województwie lubelskim w latach 2015 – 2019 w grupie dzieci 0 – 14 lat

	2015	2016	2017	2018	2019
liczba zachorowań dzieci w wieku 0-14 lat w województwie	31 830	39 934	48 541	55 355	71 339

Źródło: Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego Państwowy Zakład Higieny oraz Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Lublinie

Tabela 11: Hospitalizacja osób chorych na grypę w woj. lubelskim w latach 2015 – 2019 w grupie dzieci 0 – 14 lat

	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba hospitalizacji dzieci w wieku 0 – 14 lat	115	179	299	72	374
% skierowań do szpitala dzieci w wieku 0 – 14 lat	0,36	0,45	0,62	0,23	0,52

Źródło: Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego Państwowy Zakład Higieny

Kolejnym problemem zdrowotnym występującym wśród najmłodszych mieszkańców miasta są choroby zębów i przyzębia. Z badań epidemiologicznych wynika, że zachorowalność dzieci na próchnicę zębów w Polsce wciąż utrzymuje się na wysokim poziomie.

Z danych epidemiologicznych wynika, że w 2013 roku w Polsce ok. 95% społeczeństwa dotknęła próchnica. Choroba ta najczęściej występuje wśród najmłodszych (u ponad 50% dzieci w wieku 3 lat). Wyliczono, że w grupie 3-latków średnio trzy zęby mają ubytki próchnicowe. Ponad 60% matek nie odbywa z dziećmi wizyt stomatologicznych. U 5-latków stwierdza się średnio pięć zębów z nieleczonymi ubytkami próchnicowymi. Odsetek dzieci 5-letnich, u których próchnica nie wystąpiła, to mniej niż 20%. Odsetek 12-latków z co najmniej jednym usuniętym stałym zębem z powodu próchnicy wynosi 4%, a wśród młodzieży w wieku 18 lat – aż 15% .

Badania przeprowadzone w województwie lubelskim wykazały, że:

- w grupie wiekowej 6-u lat tylko 13,5 % dzieci było wolnych od próchnicy, a średnia liczba zębów mlecznych z próchnicą, przypadająca na jedno dziecko wyniosła 5,3. Wskaźnik leczenia był bardzo niski i wyniósł tylko 0,24. Z powodu próchnicy 6,8 % dzieci miało usunięty przynajmniej jeden ząb mleczny. Stwierdzono także, że zęby stałe były objęte próchnicą. Średnio na jedną osobę przypadło 0,03 zęba stałego z próchnicą, a wskaźnik leczenia wyniósł 0,33.

- w grupie wiekowej 12-u lat odsetek dzieci wolnych od próchnicy wyniósł 16,2 %, średnio na 1 osobę przypadło 3,1 zęba z próchnicą, natomiast wskaźnik leczenia wyniósł 0,69. Odsetek dzieci z usuniętym co najmniej 1 zębem stałym wyniósł 1,3 %.
- w grupie wiekowej 18-u lat odsetek młodzieży wolnej od próchnicy wyniósł 1,6 % i średnio na jedną osobę przypadało 8,34 zęba z próchnicą, natomiast wskaźnik leczenia wyniósł 0,76. Odsetek młodzieży z usuniętym co najmniej jednym zębem stałym wyniósł 9,6%.

1.2.2.1. Chorobowość i zachorowalność na choroby u osób dorosłych

Wśród chorób, które dominują u dorosłych mieszkańców Lublina w pierwszej kolejności należy wymienić choroby układu krążenia, cukrzycę, choroby układu mięśniowo - kostnego i tkanki łącznej. Choroba nadciśnieniowa, która jest często podłożem do rozwoju innych chorób układu krążenia stanowi jedną z najliczniejszych chorób, które dotyczą mieszkańców Lublina. Znaczny wzrost odnotowano również w zachorowalności na przewlekły nieżyt oskrzeli, astmę oskrzelową. Stabilna sytuacja utrzymuje się w zachorowalności osób dorosłych na nowotwory, choroby tarczycy, choroby obwodowego układu nerwowego oraz choroby układu trawiennego. Natomiast znaczny spadek odnotowano w zachorowalności na gruźlicę. W 2015 roku notowano 121 zachorowań rocznie zaś w 2018 tylko 23 przypadki.

Tabela 12: Choroby osób powyżej 18 roku życia będących pod opieką lekarza podstawowej opieki zdrowotnej w Mieście Lublin w latach 2015-2018

Jednostka chorobowa	Chorobowość				Zachorowalność			
	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018
Gruźlica	720	300	236	215	121	34	33	23
Nowotwory	8810	10830	11038	12760	2082	2729	2649	2788
Choroba nadciśnieniowa	70374	77444	73743	77917	8287	9055	8259	9792
Choroby tarczycy	19111	22561	22310	24421	3372	4108	3801	4079
Cukrzyca	19375	22319	21238	21775	2641	2687	2657	3103
w tym leczeni insuliną	4348	4160	4103	4789	371	396	654	593
Niedokrwistość	8810	11066	8715	7764	1635	1967	1301	1125
Choroby obwodowego układu nerwowego	19111	49480	49579	52673	6887	7025	6627	6625
Przewlekły nieżyt oskrzeli , dychawica oskrzelowa	15778	18738	18527	19949	1993	2285	2038	2466
Przewlekłe choroby układu trawiennego	43686	52215	48250	52649	7076	8338	6752	7085

Jednostka chorobowa	Chorobowość				Zachorowalność			
Choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej	69102	79469	77560	83896	11279	12749	11606	11776
Pacjenci z innymi schorzeniami wymagający opieki czynnej	10113	25172	29766	27338	1182	9979	15048	17496

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego

Najczęściej występującym nowotworem u mężczyzn są nowotwory gruczołu krokowego, tchawicy, oskrzeli i płuc oraz nowotwory jelita grubego. W ostatnich latach obserwowany jest nieznaczny spadek zachorowań w zakresie nowotworów pęcherza moczowego, nowotworów żołądka, chłoniaków i nowotworów mózgu. Natomiast wzrost zachorowań jest widoczny w nowotworach gruczołu krokowego, nowotworach trzustki i białaczkach. Stabilizacja zachorowań występuje w zachorowaniach na nowotwory tchawicy, oskrzeli i płuc, nowotwory jelita grubego, nowotwory nerki, czerniaka skóry oraz nowotwory przełyku i jąder. (tab. 13)

Tabela 13: Najczęstsze nowotwory wśród mężczyzn

	2015	2016	2017
Nowotwory gruczołu krokowego	805	945	1018
Nowotwory tchawicy, oskrzeli i płuc	723	735	733
Nowotwory jelita grubego	647	672	634
Nowotwory pęcherza moczowego	310	294	289
Nowotwory żołądka	196	181	156
Nowotwory nerki za wyjątkiem miedniczki nerkowej	176	178	185
Nowotwory krtani	137	135	126
Chłoniaki	135	127	109
Czerniak skóry	99	92	98
Nowotwory złośliwe wtórne i nieokreślone	92	71	105
Nowotwory mózgu	85	52	49
Nowotwory trzustki	70	82	94
Nowotwory przełyku	65	49	68
Białaczki	65	59	82
Nowotwory jądra	55	44	55

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji z Centralnego Rejestru Nowotworów

Najczęściej występującym nowotworem u kobiet są nowotwory piersi, nowotwory trzonu macicy oraz nowotwory jelita grubego. Aktualnie obserwowany jest spadek zachorowań w zakresie nowotworów piersi, jajnika, szyjki macicy, chłoniaków, nerki i białaczek. Natomiast wzrost zachorowań jest widoczny w nowotworach tchawicy, oskrzeli i płuc oraz nowotworach trzustki. Stabilizacja zachorowań występuje w zachorowaniach na nowotwory jelita grubego, trzonu macicy, czerniaka skóry, nowotwory tarczycy, żołądka, mózgu i pęcherza moczowego. (tab. 14)

Tabela 14: Najczęstsze nowotwory wśród kobiet

	2015	2016	2017
Nowotwory piersi	1001	1037	938
Nowotwory jelita grubego	461	446	450
Nowotwory trzonu macicy	360	414	337
Nowotwory tchawicy, oskrzeli i płuc	290	302	321
Nowotwory jajnika	189	194	166
Nowotwory szyjki macicy	190	192	164
Chłoniaki	133	128	120
Nowotwory nerki za wyjątkiem miedniczki nerkowej	114	117	106
Czerniak skóry	114	95	97
Nowotwory tarczycy	95	127	119
Nowotwory żołądka	93	106	98
Nowotwory trzustki	86	74	103
Nowotwory mózgu	73	61	67
Nowotwory złośliwe wtórne i nieokreślone	65	61	97
Nowotwory pęcherza moczowego	61	61	61
Białaczki	62	67	55

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji z Centralnego Rejestru Nowotworów

Choroby zakaźne nie są dużym problemem w społeczności Lublina poza grypą. Podstawową metodą zapobiegania zachorowaniom są szczepienia. Od wielu lat mieszkańcy powyżej 65 r.ż. mogą zaszczepić się przeciw grypie bezpłatnie w ramach programu polityki zdrowotnej realizowanego przez Miasto Lublin. Niestety wykonywanie szczepień przeciw grypie nie jest

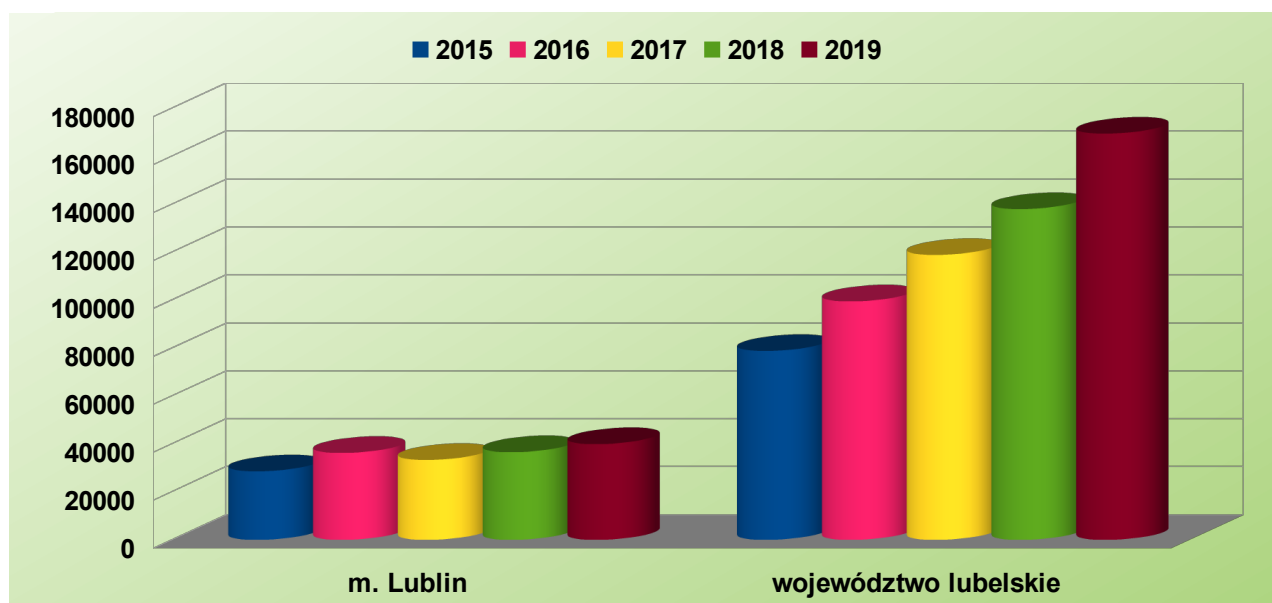
jeszcze zjawiskiem powszechnym. Dlatego min. liczba zachorowań na grypę od lat wzrasta. Profilaktyka grypy jest istotna także w profilaktyce chorób krążenia jako powikłań pogrypowych.

Tabela 15: Liczba zachorowań na grypę w Lublinie i województwie lubelskim w latach 2015 - 2019

	2015	2016	2017	2018	2019
m. Lublin	28 581	36 249	33 330	36 545	39 926
województwo lubelskie	78 786	99 449	118 809	137 949	169 399

Źródło: Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego Państwowy Zakład Higieny oraz Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Lublinie

Wykres 5: Liczba zachorowań na grypę w Lublinie i województwie lubelskim w latach 2015 - 2019

Znaczny wzrost zachorowań na grypę w województwie lubelskim wg danych NIZP – PZH zaobserwowano w latach 2013 – 2014. Niestety trend ten nadal ma tendencję wzrostową, podobnie jest także w Lublinie.

Wzrost zachorowań i co raz cięższy przebieg grypy skutkuje również wzrostem liczby osób hospitalizowanych, co ma również istotne znaczenie ekonomiczne i dodatkowo obciąża ochronę zdrowia.

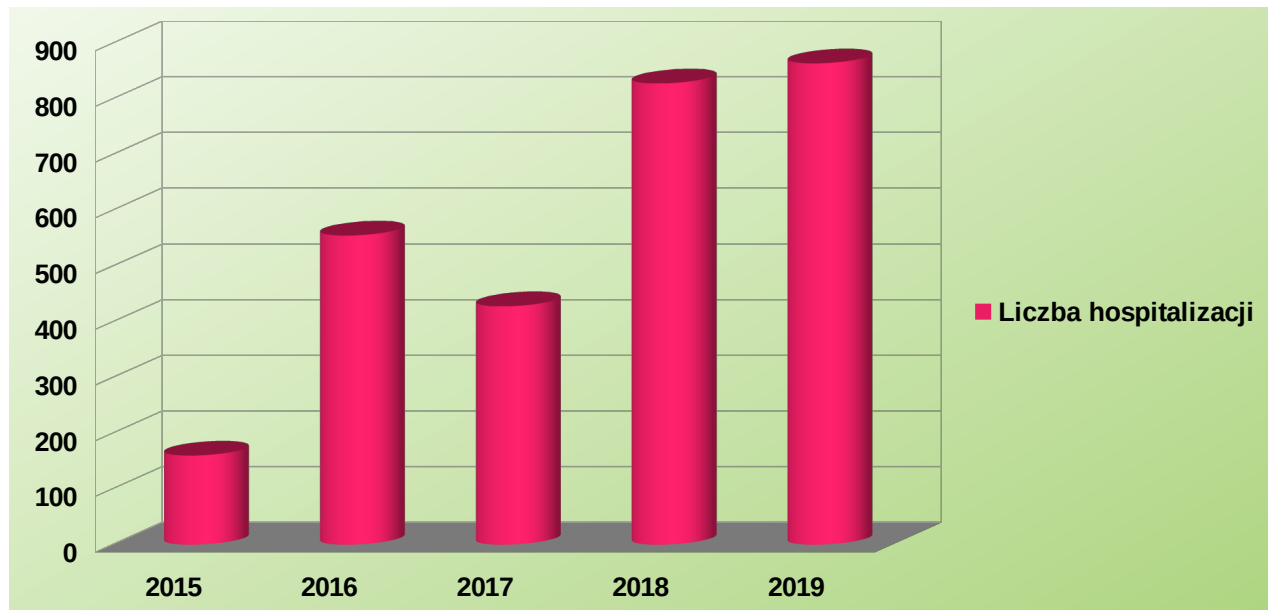
Tabela 16: Hospitalizacja osób chorych na grypę w woj. lubelskim w latach 2015 – 2019

	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba hospitalizacji	160	555	428	828	864
% skierowań do szpitala	0,36	0,45	0,62	0,7	0,51

Źródło: Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego Państwowy Zakład Higieny

Wykres 6: Hospitalizacja osób chorych na gripę w woj. lubelskim w latach 2015 - 2019

Na terenie Lublina populacja osób powyżej 65 r.ż. posiada zwiększoną możliwość szczepień przeciw grypie poprzez uczestnictwo w miejskim programie szczepień lub poprzez możliwość szczepień bezpłatnych dla osób powyżej 75 r.ż (w ramach działań podjętych centralnie). Natomiast wśród pozostałych mieszkańców miasta liczba osób, które korzystają ze szczepień p/grypowych jest niska i nie zabezpiecza tzw. odporności zbiorowej. Szczepienia przeciw grypie są szczególnie istotne w dobie istniejącego zagrożenia epidemicznego zakażenia wirusem SARS-CoV-2.

W 2020 r. wybuchła pandemia COVID - 19, która nie ominęła także Lublina. Postępowanie przy podejrzeniu koronawirusa obejmuje szybkie rozpoznanie, izolację zakażonych, kwarantannę osób z kontaktu oraz prewencję zakażeń wtórnych u personelu medycznego i osób z otoczenia chorego.

Problemem zdrowotnym wśród dorosłych mieszkańców Lublina są również zaburzenia i choroby psychiczne. Analiza sytuacji epidemiologicznej w zakresie zaburzeń i chorób psychicznych wśród mieszkańców Lublina dokonana została w oparciu o dane za rok 2016-2018.

W roku 2016 odnotowano 24671 osób leczonych z powodu chorób psychicznych. W roku 2017 liczba ta zwiększyła się o 3141 osób w stosunku do roku 2016 i wynosiła 27812 osób leczonych z powodu chorób i zaburzeń psychicznych. Natomiast w roku 2018 odnotowano spadek osób chorujących w odniesieniu do roku 2017 (o 2210 osób). Ogółem w roku 2018 leczyły się 25602 osoby.

Nieco inaczej wyglądała sytuacja związana z nowymi zachorowaniami. Liczba osób, które po raz pierwszy zgłosiły się do poradni zdrowia psychicznego była największa w roku 2018 (6303 osób) w stosunku do roku 2016 (5878 osób) oraz 2017 (5663 osób).

Największą chorobowość w latach 2016-2018 stwierdzono w zakresie zaburzeń nerwicowych związanych ze stresem i somatoformicznych. Na drugim miejscu pod względem liczby osób

chorujących znalazły się depresje nawracające i zaburzenia dwubiegunowe. Trzecim rodzajem zaburzeń, co do wielkości liczby osób chorujących były epizody afektywne. Czwartą, co do liczby osób chorujących jednostką chorobową były zaburzenia organiczne.

Szczegółowe informacje dotyczące chorobowości i zachorowalności w zakresie innych chorób i zaburzeń psychicznych zawarte zostały w poniższej tabeli.

Tabela 17: Zaburzenia i choroby psychiczne osób dorosłych. Zachorowalność i chorobowość w mieście Lublin w latach 2016 - 2018. Liczby bezwzględne

Wyszczególnienie	2016		2017		2018	
	Ch*	Z*	Ch*	Z*	Ch	Z
Ogółem z zaburzeniami psychicznymi	24 671	5 878	27 812	5 663	25 602	6 303
zaburzenia organiczne	2 563	545	2 295	484	2 401	554
schizofrenia	2 176	288	1 905	275	2 072	270
Zaburzenia schizotypowe: schizoafektywne i urojeniowe	742	105	776	100	758	116
epizody afektywne	2 757	625	2 708	684	3 257	983
depresje nawracające i zaburzenia dwubiegunowe	4 073	759	4 544	675	4 513	696
inne zaburzenia nastroju (afektywne)	993	110	846	87	977	94
zaburzenia nerwicowe związane ze stresem i somatoformiczne	7 136	2 168	10 213	2 013	7 746	2 333
zespoły behavioralne związane z zaburzeniami odżywiania	122	35	132	39	113	45
inne zespoły behavioralne związane z zaburzeniami fizjologicznymi i czynnikami fizycznymi	219	64	192	45	216	43
zaburzenia osobowości i zachowania dorosłych	576	134	717	189	602	152
upośledzenie umysłowe	950	153	740	205	855	204
całościowe zaburzenia rozwojowe	324	93	479	106	477	157
pozostałe zaburzenia rozwoju psychicznego	185	71	274	149	309	107
zaburzenia zachowania emocji rozpoczynające się zwykle w dzieciństwie i wieku młodzieńczym	1 600	669	1 562	548	1 238	507
nieokreślone zaburzenia psychiczne	255	59	429	64	68	42

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego

Generalnie mieszkańcy Lublina mają możliwość diagnostyki, leczenia chorób i rehabilitacji oraz korzystania ze świadczeń profilaktycznych w ramach świadczeń gwarantowanych finansowanych z ubezpieczenia zdrowotnego przez Narodowy Fundusz Zdrowia. Mieszkańcy Lublina mają również możliwość korzystania z dodatkowych świadczeń zdrowotnych w ramach realizowanych przez samorząd Miasta Lublin programów polityki zdrowotnej, akcji i kampanii prozdrowotnych.

2. Programy realizowane przez Miasto Lublin

Biorąc pod uwagę kierunki działań prozdrowotnych adresowanych do mieszkańców miasta Lublin określone w strategii zdrowia „Zdrowie dla Lublina na lata 2016 – 2020” na terenie miasta na przestrzeni kilku ostatnich lat realizowano programy polityki zdrowotnej. Wszystkie niżej wymienione programy zostały pozytywnie zaopiniowane przez Agencję Oceny Technologii Medycznych i Taryfikacji.

Tabela 18: Programy polityki zdrowotnej realizowane w Lublinie

Lp.	Nazwa programu	Czas realizacji
1	Program polityki zdrowotnej w przedmiocie opieki paliatywnej i hospicyjnej dla dzieci i młodzieży oraz dla osób dorosłych w stanach terminalnych choroby	od 1999
2	Program – zdrowego odżywiania „Jedz z głową”	od 2012
3	Program profilaktyki chorób zakaźnych w zakresie szczepień ochronnych przeciw grypie dla osób powyżej 65 roku życia	od 2007
4	Program szczepień ochronnych przeciw wirusowi brodawczaka ludzkiego (HPV) dla 12 letnich mieszkank Lublina	od 2008
5	Program profilaktyki próchnicy zębów dla uczniów lubelskich szkół	I. 2007 – 2017 II. 2018 - 2020
6	Program profilaktyczny wczesnego wykrywania wad wzroku i zeza dla uczniów klas II szkół podstawowych na terenie Miasta Lublin	od 2015
7	Program profilaktyki zakażeń pneumokokowych w zakresie szczepień ochronnych przeciwko pneumokokom dla dzieci w wieku 3 lat	I. 2012 – 2015 II. 2015 - 2019

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Wydziału Zdrowia i Profilaktyki Urzędu Miasta Lublin

Program polityki zdrowotnej w przedmiocie opieki paliatywnej i hospicyjnej dla dzieci i młodzieży oraz dla osób dorosłych w stanach terminalnych choroby w latach 2016-2020

Gmina Lublin w latach 2016-2020 realizowała „Program polityki zdrowotnej w przedmiocie opieki paliatywnej i hospicyjnej dla dzieci i młodzieży oraz dla osób dorosłych w stanach terminalnych choroby”.

Świadczenia w ramach programu były realizowane w formie opieki stacjonarnej i opieki w warunkach domowych. Świadczenia w warunkach stacjonarnych obejmowały min.: świadczenia opieki zdrowotnej udzielane przez lekarzy i pielęgniarki, porady psychologa, leczenie farmakologiczne, leczenie bólu zgodne z wytycznymi WHO, leczenie innych objawów somatycznych, opiekę psychologiczną nad pacjentem i jego rodziną, rehabilitację, zapobieganie powikłaniom, zaopatrzenie w wyroby medyczne niezbędne do realizacji opieki, opiekę wyręczającą a także przejazd środkami transportu sanitarnego. Świadczenia w warunkach domowych obejmowały: świadczenia opieki zdrowotnej udzielane przez lekarzy i pielęgniarki, porady psychologa, leczenie farmakologiczne, leczenie bólu zgodne z wytycznymi WHO, leczenie innych objawów somatycznych, opiekę psychologiczną nad pacjentem i jego rodziną, rehabilitację, zapobieganie powikłaniom, ordynacje leków, bezpłatne wypożyczenie wyrobów medycznych i środków pomocniczych oraz przejazd środkami transportu sanitarnego. Dla osób korzystających ze wsparcia jak również dla ich rodzin w ramach realizacji obu świadczeń była przeprowadzana edukacja w zakresie opieki nad pacjentem. Wsparciem psychologa związanym z odejściem członka rodziny objęta była rodzina pacjenta.

Tabela 19: Dane dotyczące realizacji programu polityki zdrowotnej w przedmiocie opieki paliatywnej i hospicyjnej w latach 2016-2020

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Kwota wydatkowana	259 990 zł	259 991 zł	217 754 zł	296 963 zł	300 000 zł plan
Liczba zrealizowanych świadczeń zarówno stacjonarnych jak i w warunkach domowych (osobodni)	2835	2238	2336	3310	w trakcie realizacji
Liczba podmiotów realizujących świadczenie	2	2	2	2	2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Wydziału Zdrowia i Profilaktyki Urzędu Miasta Lublin

Program polityki zdrowotnej na lata 2019-2021 w zakresie zdrowego odżywiania dla dzieci klas I-III szkół podstawowych w Lublinie „Jedz z głową”

Celem Programu jest promowanie zasad zdrowego odżywiania oraz kształtowanie nawyków zdrowego stylu życia wśród najmłodszych mieszkańców Lublina. Działania Programu ukierunkowane są na edukację w zakresie nabywania prawidłowych nawyków odżywiania przez dzieci, rodziców, kadre pedagogiczną i osoby przygotowujące posiłki oraz organizację żywienia w szkołach. Działania edukacyjne w zakresie zdrowego odżywiania w lubelskich szkołach podstawowych, pod hasłem "Jedz z głową" podejmowane są przez Miasto Lublin od roku 2012.

W roku 2019 Program został przekształcony w program polityki zdrowotnej i uzyskał pozytywną ocenę Agencji Oceny Technologii Medycznych i Taryfikacji.

Program "Jedz z głową" realizowany jest przez Miasto Lublin od dnia 10 października 2019 r., w cyklu trzyletnim w 38 lubelskich szkołach podstawowych. Działaniami programu dotychczas objętych zostało około 3000 uczniów.

W ramach programu przeprowadzone zostały badania przesiewowe masy ciała wśród uczniów klas III szkół podstawowych. Przebadano 49,5 % uczniów uczestniczących w programie. W wyniku przeprowadzonych badań stwierdzono nadwagę u 19.8 % oraz otyłość u 5,5% dzieci objętych badaniami.

Program profilaktyki chorób zakaźnych w zakresie szczepień ochronnych przeciw grypie dla osób powyżej 65 roku życia w latach 2015-2020

Lubelski program szczepień ochronnych przeciw wirusowi grypy skierowany jest do mieszkańców Miasta powyżej 65rż. Realizowany jest już od 2007 r. i stanowi działania wspierające zdrowie lubelskich seniorów.

Sukcesywne, coroczne szczepienie osób powyżej 65 roku życia skutkuje zmniejszeniem ryzyka zachorowania oraz zmniejszeniem skutków wywołanych infekcją wirusem grypy. Szczepienie w sezonie wzmożonego jesienno-zimowego rozprzestrzeniania się wirusów grypy pozwala na ograniczenie skutków sezonowych epidemii, a także zmniejsza częstość występowania schorzeń i zgonów wynikających z powikłań pogrypowych.

Tabela 20: Liczba mieszkańców Lublina powyżej 65 roku życia zaszczepionych na grypę w latach 2015-2020

Kategorie	2015	2016	2017	2018	2019	2020
liczba osób powyżej 65 roku życia zaszczepionych na grypę w ramach programu	6 350	6 980	6946	8 107	8 042	9 000 plan

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Wydziału Zdrowia i Profilaktyki Urzędu Miasta Lublin

Program szczepień ochronnych przeciw wirusowi brodawczaka ludzkiego (HPV) dla 12-letnich mieszkanek Lublina w latach 2015-2020

Wirus brodawczaka ludzkiego jest jedną z najczęstszych przyczyn powstawania raka szyjki macicy. Rak szyjki macicy jest jednym z najczęściej występujących nowotworów wśród kobiet. Podstawową profilaktyką w tym zakresie są szczepienia. Założeniem realizowanego już od 2008 r. programu jest zaszczepienie nie mniejszej niż 700 dziewczynek w wieku 12 lat zamieszkałych w Lublinie szczepionką przeciw HPV. Sukcesywne, coroczne szczepienie dziewcząt skutkować będzie uodpornieniem na zakażenia wirusem brodawczaka ludzkiego oraz zmniejszeniem zachorowalności na raka szyjki macicy.

Tabela 21: Liczba 12-letnich dziewczynek zaszczepionych przeciw wirusowi brodawczaka ludzkiego w latach 2015-2020

Kategorie	2015	2016	2017	2018	2019	2020
liczba zaszczepionych 12 letnich dziewczynek mieszkanek Lublina	766	555	478	522	608	700 plan

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Wydziału Zdrowia i Profilaktyki Urzędu Miasta Lublin

Program profilaktyki próchnicy zębów dla uczniów lubelskich szkół

Celem poprawy stanu uzębienia poprzez zmniejszenie występowania próchnicy zębów u dzieci i młodzieży uczęszczających do lubelskich szkół podstawowych i ponadpodstawowych od 2007 r. prowadzony jest przez Miasto Lublin program polityki zdrowotnej w tym zakresie. Każdego roku z programu korzysta około 6 tys. uczniów.

Opieką stomatologiczną w latach 2015 – 2019 objętych zostało 33 811 tys. uczniów uczęszczających do szkół podstawowych, ponadpodstawowych oraz ośrodków szkolno-wychowawczych na terenie Miasta Lublina.

Tabela 22: Dane dotyczące programu profilaktyki próchnicy w latach 2015 - 2020

Program profilaktyki próchnicy zębów dla uczniów lubelskich szkół w latach 2015-2020		
Rok	Liczba uczniów objętych programem	% uczniów objętych programem w stosunku do liczby wszystkich uczniów
2015	6 369	14,79%
2016	6 997	16,01%
2017	5 604	16,83%

Rok	Liczba uczniów objętych programem	% uczniów objętych programem w stosunku do liczby wszystkich uczniów
2018	6 825	11,00%
2019	8 016	14,75%
2020	8 000 plan	14, 38 plan

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Wydziału Zdrowia i Profilaktyki Urzędu Miasta Lublin

Program profilaktyczny wczesnego wykrywania wad wzroku i zezą dla uczniów klas II szkół podstawowych na terenie Miasta Lublin

Program profilaktyczny wczesnego wykrywania wad wzroku i zezą dla uczniów klas II szkół podstawowych realizowany jest od 2015 r. Podstawowym celem programu jest zapobieganie rozwojowi wad wzroku i poprawa funkcji narządu wzroku u dzieci.

W trakcie programu prowadzona jest edukacja na temat profilaktyki chorób narządu wzroku oraz przeprowadzane są badania wzroku. Edukacja jest prowadzona wśród uczniów i ich rodziców oraz nauczycieli szkół podstawowych.

Tabela 23: Dane dotyczące liczby uczniów korzystających z programu wczesnego wykrywania wad wzroku

	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba uczniów uczestniczących w programie	1570	1502	2 000	2 000	2 000 plan
% udział uczniów w programie w stosunku do wszystkich uczniów w klasach II szkół podstawowych	52,33%	50,07%	66,67%	66,67%	65,42% plan

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Wydziału Zdrowia i Profilaktyki Urzędu Miasta Lublin

Informacje dotyczące stwierdzonych u dzieci wad i wykrytych zaburzeń przekazywane są rodzicom dzieci uczestniczących w programie, co zwiększa ich świadomość i w konsekwencji pozwala na przeprowadzenie dalszej diagnostyki/leczenia.

Podczas realizacji programu stwierdzono, iż w II klasach szkół podstawowych wzrosła liczba dzieci z wadami wzroku. W 2017 r. wykryto wady wzroku u 20% przebadanych dzieci, w 2018 roku u 21% , a w roku 2019 r. grupa ta stanowiła już 25%. Najczęściej wykrywalnymi wadami wzroku były nadwzroczność i krótkowzroczność.

Tabela 24: Szczegółowe dane dotyczące wykrytych wad wzroku w ramach realizacji programu

	2016	2017	2018	2019
Liczba uczniów z wadami wzroku ogółem	479	301	423	499
% uczniów z wadami wzroku w stosunku do przebadanej grupy dzieci	30,51%	20,04%	21,15%	24,95%
Liczba uczniów z zaburzeniami ostrości widzenia	391	223	285	360
% uczniów z zaburzeniami ostrości widzenia	24,90%	14,85%	14,25%	18,00%
Liczba uczniów mających zeza	62	52	90	82
% uczniów mających zeza (w stosunku do przebadanych dzieci)	3,95%	3,46%	4,50%	4,10%
Liczba uczniów z zaburzeniami widzenia barw	26	26	48	57
% uczniów z zaburzeniami widzenia barw (w stosunku do przebadanych dzieci)	1,66%	1,73%	2,40%	2,85%
liczba dzieci skierowanych do dalszej diagnostyki.	479	301	423	499

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Wydziału Zdrowia i Profilaktyki Urzędu Miasta Lublin

Program profilaktyki zakażeń pneumokokowych w zakresie szczepień ochronnych przeciwko pneumokokom dla dzieci w wieku 3 lat na lata 2015-2019

Pneumokoki wywołują wiele chorób, które mogą zagrażać zdrowiu i życiu. Na zakażenia pneumokokowe najbardziej narażone są dzieci ze względu na niedojrzały układ odpornościowy. Dlatego też zdecydowano o realizacji szczepień ochronnych dla dzieci 3 – letnich.

Sukcesywne, coroczne szczepienie dzieci skutkować będzie w przyszłości uodpornieniem na zakażenia wywołane bakteriami pneumokokowymi. Szczepienia przyczyniają się do ograniczenia rozprzestrzeniania tych bakterii oraz zmniejszenia częstotliwości występowania schorzeń i zgonów wywołanych przez pneumokoki.

Tabela 25: Liczba dzieci w wieku 3 lat zaszczepionych przeciwko pneumokokom w latach 2015-2019

Kategorie	2015	2016	2017	2018	2019
liczba zaszczepionych dzieci w wieku 3 lat	876	822	574	587	522

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Wydziału Zdrowia i Profilaktyki Urzędu Miasta Lublin

Realizacja programu profilaktyki zakażeń pneumokokowych w zakresie szczepień ochronnych przeciwko pneumokokom dla dzieci w wieku 3 lat została zakończona w roku 2019 z uwagi na wprowadzenie przez Ministerstwo Zdrowia powyższych szczepień do kalendarza szczepień obowiązkowych wszystkim dzieciom urodzonym po 1 stycznia 2017 roku.

Działania miasta Lublin w obszarze zdrowia psychicznego prowadzone są w oparciu o **Program Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Miasta Lublin na lata 2018-2022**. Jest to dokument strategiczny, wyznaczający główne kierunki polityki miasta w zakresie ochrony zdrowia psychicznego.

W latach 2016 – 2019 realizowane były głównie działania informacyjno – edukacyjne w zakresie ochrony zdrowia psychicznego wśród mieszkańców Lublina poprzez:

1. Upowszechnianie wiedzy wśród mieszkańców Lublina na temat zaburzeń psychicznych w zakresie rozpoznawania wczesnych objawów i możliwości terapii oraz ich leczenia, możliwości i metod radzenia sobie w trudnych sytuacjach życiowych, wiedzy na temat zdrowego stylu życia, właściwości sprzyjających zachowaniu zdrowia psychicznego.
2. Prowadzenie szkoleń dla określonych grup zawodowych na temat problematyki zdrowia psychicznego (nauczyciele, lekarze, pracownicy socjalni, pracownicy poradni psychologiczno-pedagogicznych, pedagogzy szkolni).
3. Prowadzenie działań ukierunkowanych na aktywizację zawodową osób z zaburzeniami psychicznymi, w zależności od indywidualnych potrzeb i możliwości, w tym prowadzenie kampanii skierowanej do pracodawców, mającej na celu zmianę przekonań, że osoba z zaburzeniami psychicznymi jest nieprzydatnym pracownikiem.

Głównymi realizatorami działań byli:

- Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miasta Lublin, od 2019 r.: Wydział Zdrowia i Profilaktyki Urzędu Miasta Lublin,
- Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie,
- Miejski Urząd Pracy w Lublinie.

Ponadto w obszarze zdrowia psychicznego organizowano akcje i działania dedykowane osobom z określonymi problemami zdrowia psychicznego. Wykaz poniżej.

Tabela 26: Wykaz działań i akcji realizowanych przez Wydział Zdrowia i Profilaktyki

Rodzaj działania	Liczba osób objętych działaniami			
	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.
Obchody Światowego Dnia Świadomości Autyzmu	200	200	300	300
Obchody Światowego Dnia Zdrowia Psychicznego	120	500	x	x
Spotkania informacyjno-edukacyjne na temat problematyki zaburzeń psychicznych dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych	1160	1660	146	1017
Konferencje poświęcone systemowi wsparcia osób z zaburzeniami psychicznymi	x	217	200	150
Obchody Dnia Dobrego Samopoczucia	x		150	
Warsztaty dla grup zawodowych na temat problematyki zaburzeń psychicznych (pracownicy socjalni, pracownicy Biura Obsługi Mieszkańców Urzędu Miasta Lublin)	x	x	x	83

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Wydziału Zdrowia i Profilaktyki Urzędu Miasta Lublin

Ponadto Miasto Lublin realizowało program z obszaru zdrowia psychicznego współfinansowany z dotacji Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej pod nazwą „Wzajemnie pomocni w trosce o zdrowie psychiczne”. W ramach programu realizowano następujące działania:

Tabela 27: Działania realizowane w ramach programu „Wzajemnie pomocni w trosce o zdrowie psychiczne”

Rodzaj działania
Spotkania informacyjno-edukacyjne na temat problematyki zaburzeń psychicznych dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych
Warsztaty rozwijania umiejętności interpersonalnych oraz rozwoju osobistego dla osób z zaburzeniami psychicznymi
Warsztaty dla rodzin osób z zaburzeniami psychicznymi
Warsztaty dla grup zawodowych na temat problematyki zaburzeń psychicznych (lekarze rodzinni, pracownicy socjalni, nauczyciele szkół ponadpodstawowych)
Spotkania dla rodzin osób z zaburzeniami psychicznymi
Obchody Światowego Dnia Zdrowia Psychicznego (seans filmowy, spotkanie integracyjne dla mieszkańców Lublina)
Ogółem w programie uczestniczyło 1 617 osób

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Wydziału Zdrowia i Profilaktyki Urzędu Miasta Lublin

Ogółem w latach 2016-2019 działaniami promocji i ochrony zdrowia psychicznego objęto **8020** mieszkańców Lublina.

Organizowane spotkania otwarte dla mieszkańców Lublina pozwoliły na wzmocnienie pozytywnego wizerunku osoby z zaburzeniami psychicznymi oraz kształtowanie postaw zrozumienia i akceptacji wobec osób doświadczających kryzysów psychicznych.

Wobec powyższego zachodzi potrzeba kontynuowania ww. działań w latach następnych.

3. Działania Miasta Lublin w obszarze tworzenia klimatu dla zdrowia

Biorąc pod uwagę stan zdrowia mieszkańców podejmowano również działania adresowane do różnych grup społecznych. Działania te służyły budowaniu swobodnego klimatu dla zdrowia. Były też zachętą do podejmowania przez mieszkańców indywidualnych zachowań profilaktycznych.

W latach 2015-2019 organizowane były dla mieszkańców Lublina akcje o tematyce zdrowotnej:

- Miasteczko Zdrowia i Urody - organizowane z okazji Dnia Kobiet. Głównym założeniem akcji było przypominanie mieszkankom Lublina o potrzebie wykonywania badań profilaktycznych, jako jednego z elementów dbałości o zdrowie kobiet.
- Lubelskie Dni Promujące Zdrowie. W ramach Lubelskich Dni organizowane były dla mieszkańców Lublina: rodzinne festyny zdrowotne popularyzujące zdrowy styl życia, konferencje z zakresu profilaktyki chorób oraz bezpłatne porady i badania profilaktyczne, zwiększające dostępność mieszkańców do diagnostyki. Działania kierowane były do mieszkańców Lublina, w różnych grupach wiekowych.
- Marsz Różowej Wstążki. Celem akcji była promocja profilaktyki raka piersi wśród mieszkańców Lublina.
- Obchody Światowego Dnia Autyzmu. Celem wydarzenia było przybliżenie mieszkańcom Lublina problematyki autyzmu oraz kształtowanie właściwych postaw zrozumienia i tolerancji wobec tych osób.
- Obchody Światowego Dnia Zdrowia Psychicznego. Działania podjęte w ramach obchodów były okazją do promocji zdrowia psychicznego w kontekście zdrowego stylu życia.

Tworząc dobry klimat dla zdrowia Miasto Lublin podejmuje też szereg działań w zakresie wspierania i promowania aktywności fizycznej wśród mieszkańców Lublina. Sport jest istotnym elementem życia społecznego w aspekcie poprawy zdrowia, rozwoju fizycznego, psychicznego i intelektualnego człowieka. Miasto Lublin realizuje program Aktywny Lublin promujący aktywność fizyczną mieszkańców Miasta wśród różnych grup społecznych, w szczególności wśród uczniów, studentów, seniorów, osób niepełnosprawnych. Zachętą do zwiększenia aktywności fizycznej mieszkańców jest coraz większy dostęp do infrastruktury rekreacyjno – sportowej (boiska, sale gimnastyczne, siłownie na świeżym powietrzu, baseny, parki wodne, lodowiska, itp.). Od 2015 roku w Lublinie wzrosła ponad dwukrotnie liczba siłowni na świeżym powietrzu (tab. 28).

Tabela 28: Infrastruktura rekreacyjno-sportowa

Działania	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019
Liczba lodowisk	1	1	1	1	1
Liczba basenów	11 (w tym 8 szkolnych)	11 (w tym 8 szkolnych)	11 (w tym 8 szkolnych)	11 (w tym 8 szkolnych)	11 (w tym 8 szkolnych)
Liczba parków wodnych	1	1	1	1	1
Liczba stadionów	6	6	6	6	6
Liczba siłowni na powietrzu	15	25	33	33	41

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Wydziału Sportu i Turystyki Urzędu Miasta Lublin

Wspieranie przedsięwzięć zachęcających do uprawiania sportu odbywa się także poprzez:

- tworzenie klas sportowych profilowanych,
- przyznawanie nagród i stypendiów:
  - dla zawodników osiągających najwyższe wyniki sportowe,
  - dla trenerów i innych osób wyróżniających się osiągnięciami w działalności sportowej,
  - dla osób zasłużonych w osiaganiu przez zawodników wysokich wyników sportowych,
- wspieranie działalności klubów sportowych,
- organizowanie zajęć sportowych pozalekcyjnych prowadzonych w szkołach i placówkach oświatowych.

W obszarze dobrego klimatu dla zdrowia podejmowane są też działania w celu promowania mody na aktywne spędzenie czasu wolnego. Służy temu:

1. Wprowadzenie systemu ścieżek rowerowych oraz Lubelskiego Roweru Miejskiego
2. Kampanie promujące korzystanie ze środków transportu innych niż samochód np.: Rowerowy Maj/"Rowerowa Wiosna" - Lubelskie Dni Promujące Zdrowie.
3. Prowadzenie zajęć z edukacji rowerowej
4. Organizowanie imprez rowerowych:
  - Międzynarodowy Dzień Dojeżdżania do Pracy Zimą
  - Dzień Dojazdu Rowerem do Pracy
  - Mistrzostwa Polski w bike polo w Lublinie
5. Funkcjonowanie boisk sportowych „Orlik”.

W Lublinie funkcjonuje 13 boisk „Orlik”, które służą upowszechnianiu kultury fizycznej i sportu oraz przeciwdziałaniu zjawiskom agresji i patologii wśród dzieci i młodzieży,

poprzez skierowanie do tych środowisk profesjonalnej oferty zajęć sportowych i sportowo-rekreacyjnych.

W ramach Programu współpracy Miasta Lublin z organizacjami pozarządowymi, Miasto inspirowało, wspierało finansowo i poza finansowo działania organizacji w zakresie sportu oraz wypoczynku dzieci i młodzieży w tym min. w:

- realizacji programów szkolenia sportowego w różnych kategoriach wiekowych,
- organizacji zawodów sportowych,
- realizacji i promocji projektów i wydarzeń sportowych,

Działania w tym zakresie realizowane były przez Wydział Sportu Urzędu Miasta.

Zmniejszenie narażenia na czynniki szkodliwe i uciążliwe

W kształtowaniu i organizacji przestrzeni miejskiej uwzględniane były zasady projektowania uniwersalnego, mającego na celu zapewnienie dostępności i bezpieczeństwa przestrzeni publicznej dla wszystkich użytkowników. min. przy tworzeniu infrastruktury drogowej dla użytkowników ruchu pieszego realizowana była akcja „krawężnik do 0” polegająca na niwelowaniu krawężników przy przejściach dla pieszych. Biorąc pod uwagę problemy osób ze szczególnymi potrzebami samorząd miasta Lublin, zgodnie z ustawą o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, powołał w 2020 r. koordynatora do spraw dostępności Urzędu Miasta Lublin i jednostek organizacyjnych.

Istotnym elementem oddziaływania na zdrowie jest też jakość powietrza w mieście. W Lublinie duży nacisk kładzie się na rewitalizację oraz rozwój zielonych obszarów.

Tabela 29: Liczba działań/programów w latach 2015-2019 mających na celu poprawę stanu powietrza

	2015	2016	2017	2018	2019
liczba działań/ programów mających na celu poprawę stanu powietrza	2	3	6	8	6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Wydziału Ochrony Środowiska Urzędu Miasta Lublin

Podejmowane są także działania ograniczające emisję zanieczyszczeń powietrza. Program Ograniczania Niskiej Emisji (PONE) został zapoczątkowany jeszcze w 2013 roku. Działania w obszarze zapewnienia czystego powietrza to min. dofinansowanie do kosztów wymiany systemu ogrzewania opartego na paliwie stałym na inne, bardziej ekologiczne źródła, podłączenie do miejskiej sieci ciepłowniczej. Również nowe inwestycje miejskie realizowane są w standardzie zeroemisyjnym, zakup i eksploatacja nowego taboru miejskiego opartego o energię elektryczną tworzy przyjazny dla zdrowia, ekologiczny system transportowy.

W 2017 r. dla miasta Lublin opracowana została mapa akustyczna. Na podstawie ww. mapy opracowany został Program ochrony środowiska przed hałasem miasta Lublin. Program określa działania miasta Lublin w obszarze utrzymania właściwego poziomu hałasu oraz wskazuje priorytety i działania mające na celu zmniejszenie uciążliwości poprzez ograniczenie emisji

dźwięku do poziomu dopuszczalnego. Zadania ograniczające emisję hałasu polegały głównie na budowie, rozbudowie i przebudowie dróg, budowie i modernizacji przystanków i węzłów przesiadkowych zintegrowanych z innymi rodzajami transportu oraz rozbudowie Systemu Zarządzania Ruchem i Komunikacją w Lublinie.

Lublin ma dobrze rozwiniętą sieć hydrologiczną pod względem rzek przepływających przez miasto, zbiorników wodnych oraz infrastruktury hydrotechnicznej oraz kanalizacyjnej.

Gleby w granicach Lublina charakteryzują się dużą wartością przyrodniczą i użytkową oraz występowaniem w dużych zwartych kompleksach.

Miasto Lublin, uwzględniając obserwowane i prognozowane zagrożenia podejmuje wysiłki na rzecz zwiększenia bezpieczeństwa i poprawy warunków życia mieszkańców w zmieniających się warunkach klimatycznych. Opracowany w 2019 r. Plan Adaptacji do zmian klimatu Miasta Lublin do roku 2030 zakłada, że na skutki zmian klimatu szczególnie wrażliwe są takie sektory jak: zdrowie publiczne i jakość życia, gospodarka wodna, gospodarka przestrzenna oraz różnorodność biologiczna.

Bezpieczne zachowania uczestników ruchu drogowego

Z danych Komendy Miejskiej Policji w Lublinie w latach 2015-2018 r. wynika, że liczba wypadków komunikacyjnych na terenie miasta Lublin pozostawała na podobnym poziomie, tj. w przedziale 199-218 zdarzeń. Znaczny spadek wypadków odnotowany został w roku 2019, w którym doszło do 144 zdarzeń. W stosunku do roku 2018 liczba ta zmniejszyła się o 65 wypadków, a w porównaniu z rokiem 2016 o 74 zdarzenia. Szczegółowe dane zawiera *tabela 30*.

Tabela 30: Kolizje i wypadki komunikacyjne w Lublinie w latach 2015-2019

	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.
Liczba kolizji i wypadków komunikacyjnych	199	218	210	209	144
Liczba zgonów w wyniku wypadków	15	7	6	13	7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Komendy Miejskiej Policji w Lublinie

4. Wybrane aspekty dotyczące dostępności do świadczeń zdrowotnych w Lublinie

4.1 Zasoby infrastrukturalne i kadrowe ochrony zdrowia

Lublin pełni funkcję regionalnego centrum medycznych usług specjalistycznych. Jest ośrodkiem, w którym zgromadzone są zasoby infrastrukturalne i kadrowe diagnostyki i leczenia na poziomie szpitali klinicznych, instytutu, szpitali wojewódzkich, centrów regionalnych.

Mieszkańcy Miasta mają dostęp do świadczeń finansowanych ze środków publicznych w ramach kontraktów zawieranych przez Narodowy Fundusz Zdrowia z podmiotami medycznymi

publicznymi i niepublicznymi, do świadczeń komercyjnych w dużej sieci zakładów niepublicznych oraz do świadczeń finansowanych z innych źródeł.

Jednocześnie należy dodać, iż sieć placówek ochrony zdrowia znajdująca się na terenie Lublina swoją opieką obejmuje również osoby nie będące mieszkańcami miasta.

W skład podstawowej opieki zdrowotnej mieszkańców miasta wchodzi również opieka nocna i świąteczna. Podstawowa opieka zdrowotna działa na zasadzie niepublicznych zakładów opieki zdrowotnej lub wyodrębnienia w strukturach szpitali publicznych.

W zakresie podstawowej opieki zdrowotnej Narodowy Fundusz Zdrowia podpisał umowy z 103 podmiotami świadczącymi aktualnie opiekę na terenie Miasta Lublin.

Opiekę zdrowotną nocną i świąteczną dla mieszkańców Lublina zapewniają 3 podmioty posiadające umowy z NFZ.

Uczniowie lubelskich szkół są objęci profilaktyczną opieką pielęgniarstwa przez 7 podmiotów mających umowy z NFZ na świadczenie usług w zakresie medycyny szkolnej. Największą liczbę uczniów obejmuje opieką NZOZ Ośrodek Medycyny Szkolnej „TERMED” s. c oraz NZOZ Ośrodek Medycyny Szkolnej „PROMED” s .c.. Uczniowie mają również zapewnioną opiekę stomatologiczną na terenie szkół przez gabinety stomatologiczne zlokalizowane na terenie szkół (62 gabinety) lub w ich pobliżu (2 gabinety). Gmina Lublin w celu poprawy opieki stomatologicznej nad uczniami finansuje dla nich dodatkowe świadczenia nie objęte kontraktem z NFZ. Lublin jest jednym z niewielu miast w Polsce, gdzie gabinety stomatologiczne funkcjonują na terenie szkół.

Na leczenie stomatologiczne umowy z Narodowym Funduszem Zdrowia w roku 2019 posiada 92 podmioty. Liczba ta jest mniejsza o 11 podmiotów w porównaniu z rokiem 2015.

Ambulatoryjna opieka specjalistyczna świadczona jest w wielu podmiotach na terenie miasta. Narodowy Fundusz Zdrowia zawarł umowy na rok 2020 z podmiotami na świadczenie opieki specjalistycznej w 389 poradniach specjalistycznych zlokalizowanych na terenie Lublina.

Świadczenia rehabilitacyjne ambulatoryjne w ramach kontraktu z NFZ w roku 2019 są dostępne dla mieszkańców miasta w 33 podmiotach. Liczba podmiotów świadczących rehabilitację dla mieszkańców Lublina na przestrzeni kilku lat zmniejszyła się o jeden podmiot.

W zakresie finansowania opieki zdrowotnej przez płatnika publicznego na terenie Lublina niepokojącym zjawiskiem jest brak podpisanych umów na świadczenie opieki geriatrycznej stacjonarnej i tylko dwie umowy finansowane przez LOW NFZ na świadczenia opieki geriatrycznej ambulatoryjnej. Taka sytuacja na terenie Lublina trwa od wielu lat. Jest to zjawisko szczególnie niepokojące w świetle starzejącego się społeczeństwa Lublina.

Wiele osób starszych wymaga całodobowej, profesjonalnej, intensywnej opieki. Dotyczy to procedur leczniczych, jak też opieki paliatywno-hospicyjnej. Na terenie miasta Lublin funkcjonują trzy zakłady opiekuńczo-lecznicze. Prowadzone są one przez Samodzielny Publiczny Szpital Wojewódzki im. Jana Bożego w Lublinie (1 zakład) oraz Szpital Neuropsychiatryczny im. Prof. Mieczysława Kaczyńskiego Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Lublinie (2 zakłady). Jeden z zakładów pozostających w strukturze Szpitala Neuropsychiatrycznego jest

zakładem dla pacjentów psychiatrycznych. Ogółem placówki te w 2019 r. dysponowały 204 miejscami, w tym 80 łóżek znajdowało się w psychiatrycznym zakładzie opiekuńczo-leczniczym. Od roku 2015 liczba miejsc nieznacznie wzrosła. W roku 2019 w zakładach przebywało łącznie 333 osoby. Szczegółowe informacje dotyczące lat 2015-2019 zawierają poniższe tabele.

Tabela 31: Zakład Opiekuńczo-Leczniczy Samodzielny Publiczny Szpital Wojewódzki im. Jana Bożego w Lublinie - 2015-2019

	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019
Liczba miejsc/ łóżek	70	86	86	86	88
Liczba osobodni	25 398	27 700	31 091	31 168	31 925
Liczba osób (leczonych)	158	134	171	177	158
Hospitalizacje	156	130	171	175	156

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Zakładu Opiekuńczo-Leczniczego Samodzielnego Publicznego Szpitala Wojewódzkiego im. Jana Bożego w Lublinie

Tabela 32: Zakład Opiekuńczo-Leczniczy ogólny - Szpital Neuropsychiatryczny im. Prof. Mieczysława Kaczyńskiego Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Lublinie

	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019
Liczba miejsc/ łóżek	32	32	36	36	36
Liczba osobodni	11694	12797	12693	12876	12789
Liczba osób (leczonych)	93	76	86	70	82

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Zakładu Opiekuńczo-Leczniczego Szpitala Neuropsychiatrycznego im. Prof. Mieczysława Kaczyńskiego Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Lublinie

Tabela 33: Zakład Opiekuńczo-Leczniczy psychiatryczny - Szpital Neuropsychiatryczny im. Prof. Mieczysława Kaczyńskiego Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Lublinie

	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019
Liczba miejsc/ łóżek	78	78	78	80	80
Liczba osobodni	28 204	28 377	28 436	28 869	28 938
Liczba osób (leczonych)	106	105	98	101	95

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Zakładu Opiekuńczo-Leczniczego Szpitala Neuropsychiatrycznego im. Prof. Mieczysława Kaczyńskiego Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Lublinie

Opieka paliatywno – hospicyjna i długoterminowa jest finansowana przez Narodowy Fundusz Zdrowia. Ponadto mieszkańcy Lublina mogli korzystać z opieki paliatywno-hospicyjnej, którą świadczyło dla osób dorosłych Hospicjum Dobrego Samarytanina w Lublinie. W latach 2015-2019 Miasto Lublin w ramach podpisanej umowy z Hospicjum przekazywało środki finansowe na

realizację programu opieki paliatywnej i hospicyjnej dla osób dorosłych w stanach terminalnych choroby, stwarzając tym samym większą dostępność do tego typu świadczeń zdrowotnych.

Obok pomocy zapewnionej w systemie ochrony zdrowia rozwijane były formy środowiskowych usług opiekuńczych, wspierających podopiecznego i jego opiekuna. Organizację tego typu usług dla mieszkańców miasta prowadzi Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie.

Pomoc doraźną w stanach nagłych mieszkańcy Lublina mają zagwarantowaną poprzez sieć ratownictwa medycznego, w której skład wchodzi wyjazdowe zespoły ratownictwa oraz szpitalne oddziały ratunkowe. Zespoły ratownictwa medycznego są rozlokowane w 3 podstacjach obejmujących swoim zasięgiem całe miasto. Szpitalne oddziały ratunkowe znajdują się w:

- Zakładzie Opieki Zdrowotnej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w Lublinie,
- Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym im. Stefana Kardynała Wyszyńskiego,
- Samodzielnym Publicznym Szpitalu Klinicznym Nr 4 w Lublinie,
- Uniwersyteckim Szpitalu Dziecięcym w Lublinie .

Mieszkańcy Miasta Lublin mają dostęp do diagnostyki, leczenia i rehabilitacji w 11 szpitalach, znajdujących się na terenie Miasta:

- Centrum Onkologii Ziemi Lubelskiej im. św. Jana z Dukli,
- Samodzielny Publiczny Szpital Kliniczny nr 1,
- Uniwersytecki Szpital Dziecięcy,
- Samodzielny Publiczny Szpital Kliniczny Nr 4 w Lublinie,
- Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. Stefana Kardynała Wyszyńskiego,
- 1 Wojskowy Szpital Kliniczny z Polikliniką ,
- Szpital Wojewódzki im. Jana Bożego,
- Zakład Opieki Zdrowotnej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w Lublinie,
- Szpital Neuropsychiatryczny im. prof. M. Kaczyńskiego,
- Instytut Medycyny Wsi,
- Szpital Żagiel Med w Lublinie.

Różne stopnie referencyjne szpitali na terenie miasta Lublin zapewniają kompleksową diagnostykę, terapię i rehabilitację pacjentów. Oprócz szpitali wieloprofilowych na terenie miasta są szpitale monoprolifowe: pediatryczny, onkologiczny, neuropsychiatryczny. W Lublinie brakuje natomiast możliwości leczenia stacjonarnego pacjentów geriatrycznych.

Na terenie Lublina działania profilaktyczne realizował również LOW NFZ. W latach 2014 – 2019 realizowane były następujące programy:

- program badań prenatalnych,
- program profilaktyki chorób odytoniowych,
- program profilaktyki raka piersi,
- program profilaktyki raka szyjki macicy,

- program profilaktyki gruźlicy,
- program profilaktyki chorób układu krążenia.

Z danych uzyskanych z LOW NFZ wynika, iż mieszkanki Lublina co raz chętniej korzystają z badań mammograficznych i liczba badań systematycznie rośnie. Natomiast spada liczba badań cytologicznych wykonywanych na etapie podstawowej diagnostyki, co jest niepokojące. Następuje też stały wzrost wykonywania badań prenatalnych.

Mieszkańcy Lublina mogą również korzystać z programów profilaktycznych finansowanych przez Lubelski Urząd Marszałkowski. W 2019 r. na terenie Lublina było realizowanych 8 programów, w których uczestniczyło 4 505 mieszkańców.

Od 2015 r. do 2019 r. przez Samorząd Województwa Lubelskiego były realizowane następujące programy profilaktyki zdrowotnej dostępne dla mieszkańców Lublina:

- program profilaktyki zakażeń pneumokokowych,
- program profilaktyki raka skóry,
- program profilaktyki chorób odstresowych,
- program profilaktyki chorób kręgosłupa i fizjoprofilaktyki dotyczącej ergonomii pracy,
- program profilaktyki depresji wśród młodzieży w wieku 16 – 17 lat.

Lublin jest dużym ośrodkiem akademickim kształcącym min. na potrzeby ochrony zdrowia. Na przestrzeni lat można zaobserwować dwa stałe zjawiska charakteryzujące strukturę personelu medycznego pracującego w Lublinie.

Systematycznie spada liczba pielęgniarek, co jest zjawiskiem negatywnym – zwłaszcza wobec faktu starzenia się społeczeństwa. Natomiast stabilizuje się liczba położnych. Liczba lekarzy również pozostaje na stałym poziomie. Wzrasta systematycznie liczba diagnostów laboratoryjnych co w dobie zwiększonego zapotrzebowania na badania laboratoryjne zapewnia bezpieczeństwo diagnostyczne.

W ciągu ostatnich lat nastąpił systematyczny wzrost zatrudnienia w zawodzie technika fizykoterapii, co można uznać za odpowiedź na zapotrzebowanie rynku na tego typu usługi.

Tabela 34: Kadra ochrony zdrowia na terenie Lublina

Personel medyczny		2015	2016	2017	2018
Lekarze		2544	2648	2535	2532
Lekarze dentyści		386	445	419	390
Ratownicy medyczni	ogółem	224	301	303	286
Pielęgniarki	ogółem	4671	4508	4603	4396
Położne	ogółem	656	639	653	657
Diagności laboratoryjni	ogółem	283	300	311	326

Personel medyczny		2015	2016	2017	2018
Inni pracownicy uprawnieni do wykonywania czynności diagnostyki laboratoryjnej	ogółem	111	111	27	9
Farmaceuci		63	64	73	74
Fizjoterapeuci ogółem		432	501	bd	bd
w tym fizjoterapeuci z wykształceniem wyższym		bd	356	416	432
Technicy fizjoterapii		95	93	83	68
Psycholodzy		153	158	148	166
Logopedzi		28	25	27	32
Personel techniczny z wykształceniem wyższym obsługujący aparaturę medyczną	ogółem	37	32	34	38
Dietetycy		40	54	34	32
Felczerzy		0	0	0	0
Terapeuci zajęciowi		60	55	50	54
Technicy dentystyczni		23	11	7	8
Technicy farmaceutyczni		24	28	32	33
Technicy elektroniki medycznej		12	1	3	1
Technicy elektroradiologii		277	292	281	293
Technicy biomechaniki		0	0	0	0
Technicy masażyści	ogółem	48	40	44	47
Instruktorzy higieny		3	3	3	2
Higienistki szkolne		4	3	14	12
Higienistki stomatologiczne		30	35	36	48
Asystentki stomatologiczne		125	116	137	131
Ortoptyści		1	4	2	2
Technicy ortopedzi		1	3	1	1
Opiekunki dziecięce		1	3	2	1

Personel medyczny		2015	2016	2017	2018
Opiekunowie medyczni		33	45	45	65
Protetycy słuchu		7	2	1	1
Technicy sterylizacji medycznej		bd	70	71	79

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego.

5. Analiza SWOT miasta Lublin w obszarze zdrowia

Mocne strony

- długość życia mieszkańców Lublina wyższa niż średnia krajowa długości życia Polaków,
- stabilizacja zachorowań wśród dzieci na niedożywienie, chorobę nadciśnieniową, alergie pokarmowe,
- spadek zachorowań wśród dzieci na zaburzenia refrakcji i akomodacji oka, choroby tarczycy,
- stabilizacja zachorowań wśród dorosłych mieszkańców (kobiety) na nowotwory piersi, nowotwory jelita grubego, nowotwory żołądka i tarczycy,
- stabilizacja zachorowań wśród dorosłych mieszkańców (mężczyźni) na nowotwory tchawicy, płuc i oskrzeli, nowotwory przełyku, jądra, jelita grubego, czerniaki skóry,
- spadek zachorowań wśród dorosłych mieszkańców na gruźlicę i niedokrwistość,
- znane przyczyny zgonów mieszkańców,
- stała poprawa infrastruktury do uprawiania sportu i rekreacji,
- podejmowanie stałych działań mających na celu poprawę jakości powietrza, ochronę przed hałasem, ochronę gleb i wód przed zanieczyszczeniami,
- kadra medyczna, która ma wysokie kwalifikacje i kompetencje,
- duża liczba organizacji pozarządowych aktywnie współdziałających z miastem w zakresie wspierania osób z niepełnosprawnością i osób z zaburzeniami psychicznymi,
- pozytywne nastawienie placówek oświatowych do współpracy w zakresie promocji zdrowia,
- duża liczba aktywnie działających organizacji pozarządowych w obszarze edukacji zdrowotnej i profilaktyki.

Słabe strony

- wzrost liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym,
- migracja osób młodych z miasta ,
- niski wskaźnik przyrostu naturalnego,
- wzrost zachorowań u dzieci na nowotwory i cukrzycę
- wzrost zachorowań u dorosłych na choroby układu krążenia, cukrzycę, przewlekły nieżyt oskrzeli, dychawicę oskrzelową choroby układu mięśniowo – kostnego i tkanki łącznej

- niezmodernizowana w całości miejska baza sportowa,
- niedostateczny rozwój osiedlowej bazy sportowej, w związku z rosnącym zapotrzebowaniem mieszkańców,
- zmniejszanie się liczby mieszkańców miasta,
- prognozowana długość życia kobiet w stosunku do mężczyzn jest większa o 8 lat, co wymaga zapewnienia opieki nad kobietami samotnymi w wieku podeszłym,
- ograniczone możliwości leczenia geriatrycznego mieszkańców ze względu na brak placówek i specjalistów.

Szanse

- możliwość uczestniczenia w ogólnopolskich programach profilaktycznych,
- możliwość uczestniczenia w ogólnowojewódzkich programach profilaktycznych,
- promocja aktywności fizycznej poprzez działania miasta oraz sportowców osiągających wysokie wyniki w skali kraju i na arenie międzynarodowej,
- duża liczba podmiotów leczniczych zaangażowanych w realizację programów profilaktycznych na terenie Miasta Lublin,
- zwiększająca się aktywność organizacji pozarządowych w sektorze zdrowia,
- funkcjonowanie Uniwersytetu Medycznego w Lublinie jako silnego i rozwijającego się ośrodka medycznego,
- funkcjonowanie szkół wyższych i średnich na terenie miasta kształcących kadry dla potrzeb ochrony zdrowia,
- rozwinięta sieć placówek publicznych i niepublicznych, posiadających kontrakty z Narodowym Funduszem Zdrowia, umożliwiające mieszkańcom dogodne korzystanie z podstawowych usług medycznych, a także możliwość wyboru przez pacjenta lekarza rodzinnego i placówki, w której chce być leczony,
- realizacja szkolnych programów profilaktycznych,
- pozytywna współpraca podmiotów medycznych i samorządu miasta min. w ramach Klastra Lubelska Medycyna
- opracowywanie standardów procedur telemedycznych i szeroko pojętego e – zdrowia o zasięgu krajowym wraz z zagwarantowaniem ich finansowania.

Zagrożenia

- niestabilność legislacyjna w obszarze zdrowia, poprzez szybko zmieniające się regulacje prawne,
- zagrożenie pandemią COVID – 19 i jego wpływ na zdrowie mieszkańców oraz na budżet miasta,
- ograniczone możliwości pozyskiwania zewnętrznych źródeł finansowania,

- zwiększenie zjawiska przemocy i agresji w społeczeństwie, w szczególności wśród dzieci i młodzieży,
- deficyt lekarzy psychiatrów dziecięcych oraz geriatrów,

6. Cele, nowe horyzonty działań i kierunki realizacji Programu

Na podstawie analizy danych obrazujących poziom zdrowotności mieszkańców miasta i regionu określono główny cel rozwoju polityki zdrowotnej Miasta Lublin na lata 2021-2025.

Cel : Poprawa stanu zdrowia mieszkańców Lublina

Poprawa stanu zdrowia mieszkańców miasta to najistotniejszy cel wszelkich działań podejmowanych w obszarze polityki zdrowotnej. Istotny wpływ na zdrowie mają czynniki związane ze stylem życia, dlatego też działania miasta ukierunkowane zostaną na promocję zdrowia, kształtowanie zachowań prozdrowotnych i profilaktykę chorób.

Wskazując poprawę stanu zdrowia mieszkańców jako cel główny działań miasta w najbliższych latach w przedmiotowym dokumencie określono dwa priorytetowe obszary wyznaczające kierunki działań, których celem jest poprawa stanu zdrowia mieszkańców Miasta.

Obszary priorytetowe to:

- I. Promocja zdrowia wśród mieszkańców,
- II. Profilaktyka, uwzględniająca główne czynniki ryzyka występujących chorób wśród mieszkańców ze szczególnym uwzględnieniem chorób zakaźnych.

Określone w strategii obszary koncentrować się będą na działaniach zmierzających do poprawy stanu zdrowia mieszkańców Lublina. Działania te będą stanowiły uzupełnienie oferty świadczeń Narodowego Funduszu Zdrowia oraz innych programów z zakresu profilaktyki i promocji zdrowia, które są prowadzone na terenie Miasta Lublin przez różne podmioty.

Istota planowanych działań obejmować będzie stworzenie odpowiednich narzędzi teleinformatycznych służących poprawie stanu zdrowia mieszkańców. Właściwe korzystanie nie tylko z przysługujących mieszkańcom świadczeń opieki zdrowotnej, zwiększenie dostępności do świadczeń zdrowotnych i usług społecznych może przyczynić się do poprawy stanu zdrowia mieszkańców. Ułatwieniem dla mieszkańców w zakresie poruszania się po ogólnym systemie opieki zdrowotnej, jak i działaniach proponowanych przez samorząd miasta Lublin byłoby udostępnienie online w jednym miejscu wszelkich niezbędnych, aktualizowanych na bieżąco i przedstawionych w sposób przystępny informacji na temat dostępnych świadczeń i usług zdrowotnych. Najkorzystniejszym rozwiązaniem będzie stworzenie nowoczesnej platformy informacyjnej, wykorzystywanej jako narzędzie do realizacji działań edukacyjno - informacyjnych w obszarze szeroko ujętego e-Zdrowia dla mieszkańców Gminy Lublin.

Platforma informacyjna będzie miejscem do prowadzenia jak i kontynuowania działań Miasta w zakresie promocji zdrowia u dzieci, młodzieży, osób dorosłych i seniorów. Będzie także

narzędziem dodatkowych statystyk, pomocnych w obszarze badań nad szczególnymi kierunkami zdrowia mieszkańców Lublina.

Stworzenie platformy informacyjnej ma przede wszystkim umożliwić mieszkańcom Gminy Lublin monitorowanie dostępnych rozwiązań w zakresie ich zdrowia, pomagać zapobiegać chorobom, monitorować własny stan zdrowia, a poprzez profilaktykę prowadzić odpowiedni tryb życia.

W obszarze promocji zdrowia wśród mieszkańców działania miasta obejmować będą następujące kierunki działań:

1. **Kształtowanie świadomości zdrowotnej wśród mieszkańców miasta**

Działania w tym zakresie ukierunkowane będą na edukację zdrowotną pozwalającą na ukształtowanie i wzmacnianie postaw prozdrowotnych zmierzających do zmniejszenia zachorowalności na choroby cywilizacyjne.

2. **Propagowanie zdrowego stylu życia**

Działania w tym zakresie obejmować będą kształtowanie stylu życia sprzyjającego zdrowiu mieszkańców w środowisku życia, pracy i nauki, ze szczególnym uwzględnieniem działań ukierunkowanych na wzrost poziomu aktywności fizycznej.

3. **Promocję zdrowia prokreacyjnego**

Utrzymujący się na terenie Lublina niski wskaźnik przyrostu naturalnego skutkujący systematycznym spadkiem liczby mieszkańców implikuje konieczność podjęcia działań w tym zakresie. Planowane działania ukierunkowane będą na opracowanie i wdrożenie programów wzmacniających potencjał rozrodczy mieszkańców miasta.

Realizacja opisanych kierunków działań obejmować będzie:

- kształtowanie świadomości zdrowotnej poprzez organizację działań prozdrowotnych, w tym akcji, kampanii i działań edukacyjnych adresowanych do różnych grup mieszkańców,
- organizację przedsięwzięć i działań miasta promujących zdrowy styl życia,
- organizację i wsparcie przedsięwzięć naukowych (konferencje, seminaria, sesje naukowe, szkolenia, warsztaty) o tematyce zdrowotnej dla środowiska medycznego oraz dla mieszkańców miasta,
- wspieranie przedsięwzięć zachęcających do uprawiania sportu oraz prowadzenie aktywnego trybu życia poprzez tworzenie klas o profilu sportowym, wspieranie szkolnych klubów sportowych i prowadzenia zajęć sportowych pozalekcyjnych,
- motywowanie do zwiększenia aktywności fizycznej oraz kształtowania sportowych nawyków,
- zwiększanie dostępu do infrastruktury rekreacyjno – sportowej (boiska, sale gimnastyczne, siłownie na świeżym powietrzu, baseny, park wodny, lodowiska itp.),

- promowanie mody na aktywne spędzanie wolnego czasu (system ścieżek rowerowych, sieć rowerów miejskich, promowanie biegania, organizowanie biegów i maratonów dla mieszkańców, organizacja miejsc sprzyjających aktywności fizycznej np. promocja sportów wodnych na Zalewie Zemborzyskim, organizacja zawodów sportowych i innych imprez promujących aktywny wypoczynek),
- inspirowanie organizacji pozarządowych oraz różnych instytucji do wdrażania programów dotyczących aktywności ruchowej,
- włączanie się w ogólnopolskie kampanie promujące zdrowy styl życia,
- zwiększanie dostępności przestrzeni publicznej służącej zdrowiu,
- współpracę ze środowiskiem medycznym, organizacjami pozarządowymi, środowiskiem akademickim i innymi organizacjami mającymi na celu poprawę zdrowia mieszkańców miasta,
- włączanie się w inicjatywy ogólnokrajowe mające na celu poprawę zdrowia mieszkańców,
- poprawa dostępu do informacji, jak również jakości i dostępności oferowanych usług zdrowotnych i społecznych dla mieszkańców min. w zakresie promocji zdrowia oraz informacji o działających w mieście placówkach systemu ochrony zdrowia z wykorzystaniem platformy e – Zdrowia,
- prowadzenie działalności informacyjnej w zakresie uświadamiania mieszkańców Lublina o możliwościach korzystania z zasobów informatycznych w obszarze zdrowia.
- zwiększenie dostępności świadczeń medycznych pozwalających na poprawę sytuacji demograficznej miasta /eliminowanie lub ograniczenie skutków niepłodności.

W obszarze profilaktyki uwzględniającej czynniki ryzyka najczęściej występujących chorób wśród mieszkańców, działania miasta obejmować będą:

1. profilaktykę chorób

Działania profilaktyczne ukierunkowane będą na przeciwdziałanie zachorowaniom na zakaźne i niezakaźne choroby cywilizacyjne. W tej grupie działań znajdą swoje miejsce programy prewencyjne skierowane przeciwko czynnikom ryzyka występowania chorób i samym chorobom, przeznaczone dla różnych grup populacyjnych.

Realizacja działań będzie prowadzona poprzez:

- realizację programów polityki zdrowotnej zmniejszających ryzyko zachorowania na choroby cywilizacyjne w tym choroby nowotworowe,
- realizację programów polityki zdrowotnej zmniejszających ryzyko powikłań występujących w stanach chorób przewlekłych i terminalnych, min. w ramach programu opieki hospicyjnej i paliatywnej oraz opieki długoterminowej,
- realizację programów polityki zdrowotnej zmniejszających zachorowania na choroby zakaźne poprzez wykonywanie szczepień ochronnych dla mieszkańców,

- realizację programów edukacyjno-profilaktycznych kształtujących potencjał zdrowotny mieszkańców oraz prawidłowe nawyki zdrowotne, w tym działań edukacyjnych dotyczących profilaktyki cukrzycy ,
- organizację akcji, kampanii, badań przesiewowych ukierunkowanych na wczesne wykrywanie chorób,
- współpracę z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz zdrowia,
- stałą współpracę z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym i Inspekcją Weterynaryjną,
- realizację zabiegów dezynfekcji, dezynsekcji i deratyzacji,
- realizację prawidłowej gospodarki odpadami, ściekami itp.,
- realizację innych działań związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa epidemiologicznego mieszkańców.

2. profilaktykę nadwagi i otyłości

Działania profilaktyczne w tym obszarze będą odpowiedzią na narastający problem nieprawidłowego odżywiania, którego skutkiem jest nadwaga i otyłość, a w konsekwencji wzrost zachorowań na choroby cywilizacyjne min. cukrzycę, choroby układu krążenia. Istotą planowanych działań będzie kształtowanie prawidłowych nawyków i zasad zdrowego żywienia oraz promocja aktywności fizycznej.

Realizacja działań będzie następowała poprzez:

- kształtowanie nawyków dotyczących prawidłowego odżywiania,
- wspieranie instytucji oświatowo-wychowawczych w kreowaniu prawidłowych nawyków żywieniowych u dzieci i młodzieży,
- wspieranie inicjatyw mających na celu dbałość o prawidłowe odżywianie mieszkańców,
- realizację programów polityki zdrowotnej w obszarze przeciwdziałania nadwadze i otyłości,
- promowanie aktywności fizycznej wśród mieszkańców, w tym mobilności min. w zakresie poruszania się pieszo, jazdy na rowerze,
- włączanie się w ogólnopolskie programy i kampanie dotyczące profilaktyki nadwagi i otyłości,
- wspieranie działań kreujących modę na zdrowe odżywianie,
- wykrywanie u mieszkańców wczesnych stadiów rozwoju nadwagi i otyłości oraz chorób dietozależnych.

3. profilaktykę uzależnień

Działania w tym obszarze ukierunkowane będą na poszerzenie wiedzy mieszkańców o szkodliwości stosowania substancji uzależniających. Działania te opierać się będą głównie na prowadzeniu odpowiedniej polityki edukacyjnej i wspierającej posiadany przez społeczeństwo potencjał zdrowotny.

Realizacja działań będzie następowała poprzez:

- działania edukacyjne skierowane do osób nie palących oraz palących,
- działania edukacyjne skierowane do osób palących, chcących rzucić palenie w zakresie chorób odtytoniowych,
- wspieranie działań kreujących modę na niepalenie,
- inicjowanie współpracy z pracodawcami zainteresowanymi dbaniem o zdrowie swoich pracowników,
- podejmowanie działań zmierzających do poszerzenia przestrzeni wolnej od dymu tytoniowego w przestrzeni miejskiej,
- włączanie się w ogólnopolskie programy i kampanie ogólnopolskie dotyczące profilaktyki antynikotynowej,
- realizacja działań profilaktycznych w zakresie uzależnień od alkoholu i narkotyków poprzez realizację działań określonych w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminnym Programie Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Lublin.

Założone w niniejszym dokumencie kierunki i obszary działań realizowane będą w kolejnych latach przy uwzględnieniu zmieniającej się sytuacji zdrowotnej i epidemiologicznej mieszkańców miasta. Planowane działania obejmowały będą kontynuację realizowanych dotychczas programów polityki zdrowotnej, które są pozytywnie odbierane przez mieszkańców miasta, jak też wprowadzanie nowych programów wynikających z potrzeb zdrowotnych mieszkańców. Głównym realizatorem działań określonych w niniejszym dokumencie będzie Miasto Lublin. Koordynatorem działań Programu będzie Wydział Zdrowia i Profilaktyki.

7. Monitoring

Realizacja Programu będzie monitorowana po każdym kolejnym roku wdrażania przyjętych zadań oraz po zakończeniu wdrażania całego programu. Ocenie zostaną podane poszczególne programy indywidualnie oraz w kontekście założeń i celów określonych w niniejszym dokumencie.

Wskaźniki:

- 1) stopień osiągnięcia zakładanych wskaźników w realizowanych programach polityki zdrowotnej,
- 2) stopień zwiększenia wykrywalności chorób we wczesnym stadium rozwoju
- 3) liczba osób objętych działaniami profilaktycznymi,
- 4) liczba osób objętych działaniami edukacyjnymi, informacyjnymi,
- 5) liczba osób objętych działaniami Programu,
- 6) liczba wykonanych świadczeń zdrowotnych realizowanych w ramach poszczególnych programów,

- 7) ocena wiedzy osób objętych interwencjami edukacyjnymi,
- 8) stopień i prawidłowość wykorzystania środków finansowych,
- 9) stopień realizacji poszczególnych celów Programu.

Możliwość oceny całkowitych efektów Programu będzie możliwa w dłuższej perspektywie czasowej, gdyż działania z zakresu promocji zdrowia i profilaktyki są działaniami długofalowymi.

Bezpieczeństwo działań:

Realizatorem programów w ramach Programu – Zdrowie dla Lublina na lata 2021 – 2025 będą podmioty spełniające wymogi obowiązujących przepisów. Wybór podmiotów realizujących programy w ramach Programu – Zdrowie dla Lublina na lata 2021 – 2025 będzie odbywał się w drodze otwartych konkursów ofert.

Nowe programy polityki zdrowotnej opracowywane w ramach Programu – Zdrowie dla Lublina na lata 2021 – 2025 będą kierowane do zaopiniowania przez Agencję Oceny Technologii Medycznych i Taryfikacji.

Ponadto programy polityki zdrowotnej będą kierowane celem zaopiniowania do konsultantów wojewódzkich w określonych dziedzinach, których będą dotyczyły.

Źródła finansowania:

- środki budżetu Miasta Lublin,
- środki własne realizatorów zadań – partnerów np. organizacji pozarządowych,
- środki z budżetu Państwa i funduszy europejskich pozyskiwane w ramach konkursów,
- środki z Narodowego Funduszu Zdrowia,
- inne źródła pozabudżetowe.

Spójność działań Programu

Realizacja Programu Zdrowie dla Lublina na lata 2021- 2025 przebiegała będzie zgodnie z:

- Strategią Rozwoju Miasta Lublin ,
- Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Lublin,
- Strategią Rozwoju Województwa Lubelskiego,
- Priorytetami dla regionalnej polityki zdrowotnej dla województwa lubelskiego,
- Mapami Potrzeb Zdrowotnych,
- Programem Wsparcia i Aktywizacji Seniorów na terenie Miasta Lublin,
- Programem działań miasta Lublin na rzecz mieszkańców z niepełnosprawnościami,
- Narodowym Programem Zdrowia,
- Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie ,
- Narodowym Programem Ochrony Zdrowia Psychicznego,
- Miejskim Programem Ochrony Zdrowia Psychicznego,
- Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Gminnym Programem Przeciwdziałania Narkomanii.

B. Podsumowanie

Przedstawione w niniejszym opracowaniu działania na rzecz poprawy zdrowia i jakości życia mieszkańców miasta Lublin są realizowane w perspektywie wieloletniej. Długofalowość i spójność działań w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki daje gwarancję uzyskania założonych efektów zdrowotnych.

Program Zdrowie dla Lublina na lata 2021 – 2025 stanowi kontynuację dotychczas realizowanej koncepcji, która zakładała realizację działań z zakresu profilaktyki i promocji zdrowia poprzez szeroko pojętą edukację zdrowotną skierowaną do różnych grup odbiorców. Prowadzenie edukacji zdrowotnej wśród dzieci obejmującej min. zasady zdrowego stylu życia, racjonalnego odżywiania, naukę aktywnego spędzania wolnego czasu, szeroko pojętej higieny od najmłodszych lat oraz szczepień ochronnych przyniesie w przyszłości wymierne efekty w postaci poprawy ogólnego stanu zdrowia społeczeństwa Lublina.

Indeks tabel

Tabela 1 Ludność miasta Lublin na przestrzeni lat 1950 – 2019 w tys. mieszkańców.....	4
Tabela 2: Urodzenia, zgony oraz współczynnik przyrostu naturalnego.....	5
Tabela 3: Dzietność kobiet w Lublinie w latach 2015 – 2019.....	5
Tabela 4: Migracja w mieście Lublin w latach 2015 – 2019.....	6
Tabela 5: Liczba ludności z podziałem na grupy wiekowe.....	6
Tabela 6: Prognoza ludności dla Miasta Lublin na lata 2020 – 2030.....	7
Tabela 7: Zgony w mieście Lublin w latach 2015 – 2017 z podziałem na przyczyny.....	8
Tabela 8: Stan zdrowia dzieci i młodzieży do 18 roku życia będących pod opieką lekarza podstawowej opieki zdrowotnej w Mieście Lublin w latach 2015-2018.....	10
Tabela 9: Zaburzenia i choroby psychiczne u dzieci i młodzieży (0-18 lat) – bez uzależnień. Zachorowalność i chorobowość w mieście Lublin w latach 2016 - 2018. Liczby bezwzględne.....	12
Tabela 10: Liczba zachorowań na grypę w województwie lubelskim w latach 2015 – 2019 w grupie dzieci 0 – 14 lat.....	13
Tabela 11: Hospitalizacja osób chorych na grypę w woj. lubelskim w latach 2015 – 2019 w grupie dzieci 0 – 14 lat.....	13
Tabela 12: Choroby osób powyżej 18 roku życia będących pod opieką lekarza podstawowej opieki zdrowotnej w Mieście Lublin w latach 2015-2018.....	14
Tabela 13: Najczęstsze nowotwory wśród mężczyzn.....	15
Tabela 14: Najczęstsze nowotwory wśród kobiet.....	16
Tabela 15: Liczba zachorowań na grypę w Lublinie i województwie lubelskim w latach 2015 - 2019.....	17
Tabela 16: Hospitalizacja osób chorych na grypę w woj. lubelskim w latach 2015 – 2019.....	17
Tabela 17: Zaburzenia i choroby psychiczne osób dorosłych. Zachorowalność i chorobowość w mieście Lublin w latach 2016 - 2018. Liczby bezwzględne.....	19
Tabela 18: Programy polityki zdrowotnej realizowane w Lublinie.....	20
Tabela 19: Dane dotyczące realizacji programu polityki zdrowotnej w przedmiocie opieki paliatywnej i hospicyjnej w latach 2016-2020.....	21
Tabela 20: Liczba mieszkańców Lublina powyżej 65 roku życia zaszczepionych na grypę w latach 2015-2020.....	22
Tabela 21: Liczba 12-letnich dziewczynek zaszczepionych przeciw wirusowi brodawczaka ludzkiego w latach 2015-2020.....	23
Tabela 22: Dane dotyczące programu profilaktyki próchnicy w latach 2015 - 2020.....	23
Tabela 23: Dane dotyczące liczby uczniów korzystających z programu wczesnego wykrywania wad wzroku.....	24
Tabela 24: Szczegółowe dane dotyczące wykrytych wad wzroku w ramach realizacji programu...	25

Tabela 25: Liczba dzieci w wieku 3 lat zaszczepionych przeciwko pneumokokom w latach 2015-2019.....	25
Tabela 26: Wykaz działań i akcji realizowanych przez Wydział Zdrowia i Profilaktyki.....	27
Tabela 27: Działania realizowane w ramach programu „Wzajemnie pomocni w trosce o zdrowie psychiczne”.....	27
Tabela 28: Infrastruktura rekreacyjno-sportowa.....	29
Tabela 29: Liczba działań/programów w latach 2015-2019 mających na celu poprawę stanu powietrza.....	30
Tabela 30: Kolizje i wypadki komunikacyjne w Lublinie w latach 2015-2019.....	31
Tabela 31: Zakład Opiekuńczo-Leczniczy Samodzielny Publiczny Szpital Wojewódzki im. Jana Bożego w Lublinie - 2015-2019.....	33
Tabela 32: Zakład Opiekuńczo-Leczniczy ogólny - Szpital Neuropsychiatryczny im. Prof. Mieczysława Kaczyńskiego Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Lublinie.....	33
Tabela 33: Zakład Opiekuńczo-Leczniczy psychiatryczny - Szpital Neuropsychiatryczny im. Prof. Mieczysława Kaczyńskiego Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Lublinie.....	33
Tabela 34: Kadra ochrony zdrowia na terenie Lublina.....	35

Spis wykresów

Wykres 1: Ludność miasta Lublin na przestrzeni lat 1950 – 2019 w tys. mieszkańców.....	4
Wykres 2: Ludność Lublina z podziałem na grupy wiekowe.....	7
Wykres 3: Przeciętna dalsza długość życia dla noworodków w Mieście Lublin.....	8
Wykres 4: Zgony w mieście Lublin w latach 2015 – 2017 z podziałem na przyczyny.....	9
Wykres 5: Liczba zachorowań na grypę w Lublinie i województwie lubelskim w latach 2015 - 2019	17
Wykres 6: Hospitalizacja osób chorych na grypę w woj. lubelskim w latach 2015 - 2019.....	18

